

Biblioteka »Prvenac«
XIX kolo

na koricama:

Erkole de' Roberti (Eroole de' Roberti) (?)

Trijumf Vulkana ili *Trijumf Maje* (*Trionfo di Vulcano* ili *Trionfo di Maia*)

Palazzo Schifanoia, Musei Civici d'Arte Antica di Ferrara

freska, ~ 320 × 160 cm, 1469–1470.

Nenad Ignjatović

UKOPNICI

Kragujevac, 2020.

UKOPNICI

LICA:

ŽIVOTA, ulični pesnik i slikar. Nemajući finansijskih sredstava da obezbedi umetničke alatke, neretko kao pribor upotrebljava svoje nokte, zube, oči.

LJUBICA, tumara grobljima i skrnavi ih, jer joj je tako zapisano u izmišljenoj *Knjizi predaka*. Neprimetna je, a mnogi sumnjaju u njeno postojanje.

MIODRAG, političar u progresu, već nekoliko decenija. Njegova vizija je velika, a snova nema. Otkud mu onda vizija?

NADICA, dvostruka udovica. Sa svojim bivšim muževima nema više ništa. Ljubiteljka umetnosti, ali je pre svega praktična u političkom poretku.

KOSTA, profesor istorije i filozofije u penziji. Radi da bi zaradio fiktivnu platu kako bi upotpunio penziju koju takođe nema. Nije štedeo, govorili su mu štedljivci vremena.

BOGOLJUB, vlasnik groblja, Duškin muž. Bio je dovoljan u školi. Dovoljan sebi, drugima i više nego dovoljan.

DUŠKA, Bogoljubova žena. Preduzetnički duh se nazire u dubini njene prostodušnosti. Ne seća da je pohađala školu – jedini učitelj u okrugu preminuo je pred njen polazak u drugi razred.

ARANĐEL, anarhista pred penzijom. Kasno je otkrio svoju ideološku stranu, pa mu ljudi manje veruju. Da je mlađi, bio bi huli-gan istim tim nevernicima.

STANISLAV, možda gluv, ali sigurno je nem postao od kada je sahranio jubilarnog stotog pesnika. Mnogi misle da je namerno začutao, a neki da je samo star i da je zaboravio da govori.

DINO, najbolji rakij džija čiji proizvod ljudsko grlo može da okusi, samo na granici dva sveta. Dobronameran, razuman. Voli svoje prijatelje.

POLICAJAC, žustar je kad zakorači u ovaj zemaljski ogranak, jer se tako zavetovao društvenom sistemu.

SVEŠTENIK, povremeni posetilac ovog skromnog mesta. Njegove misije su raznovrsne, balansirano uspešne.

Prva slika

U PROFANOM RASTROJSTVU

U prolazu, u aleji, Miodrag puši cigaretu i gleda u nebo.

MIODRAG: Pu! Eh, kad bih bar mogao da te pljunem, Nebo, pa da vidiš kako je kad zamenimo uloge. Ti me kisneš, nije te briga za moju muku... (*prelazi prstima preko zemlje, pa je gricka*) Mmm, ukus, pravi! Zemlja – majka! Ona je! Nebo nema ukus. Da se ja pitam, ti mi, Nebo, ne bi bio ni pijani tast, a kamoli majka ko što je zemlja... A bar mi daš oblaka, pa kišu i blato i vlažno polje, pa kad ašov ubodem, on zaklizi, ne zadišem se čak od umora...

Osetim se kao da sam u mladosti svojoj, potentan i željan žetve...

BOGOLJUB: Života! Ne, Života. Miodraže! Ko će vas sve popamtiti, sve propalica do propaliteta.

MIODRAG (*sebi u bradu*): A mogao si i Životu vikati. Dokle, bre, da rmbačim ovde za ostatke hrane što ostanu posle zadušnica. Svi me zovu da im pomažem, radim za svakog, a platu nemam, samo hleb... i trticu dobijem ponekad... i to kad imam sreće. Belo meso pojedu pre nego što zinem... eh, proteini moji nedostižni (*Bogoljub mu se dovoljno približio da ovaj ne može više da izliva nezadovoljstvo*). Izvolite, šefe!

BOGOLJUB: Slušaj, ženi mi je danas rodendan. Idi u najskuplju radnju, kupi hiljadu i jednu ružu. I parfem... najskuplji! Na, četrsto evra i ovaj papir. Ako je neki popust danas, kusur da vratiš! Evo mi žene. Ne pominji dogovor, razumeš? To je iznenađenje.
(*okreće se da dočeka i zagrlji ženu*)

MIODRAG: Eto. Čovek se utegao u gospodsko odelo, kaiš hoće da mu pukne ko pračka koliko se nagojio. U slabovido oko kaišem da me pogodi da me ubije na mestu, toliko se utegao. Gle mene, sasušio sam se kao pustinjsko čedo... još malo će ašov mnome da kopa, a ne obrnuto. Kad ću ja da zaradim zakaiš, i da mi stomak bude toliko veliki da mi kaiš mora biti neophodan... Sad mogu samo da ga pozajmim od nekog da se obesim s njim.

DUŠKA: Ćao, medeni izabraniče. Kad će doći ambasadori da se slikamo? Moja prijateljica Gica, znaš je, u poznim se godinama razvela. Mislila sam dadode sa nama kao pratnja, da joj nađemo muža. Ili barem ljubavnika. Možemo je upoznati sa Čikom, on je baš prefinjeni mladić, iako je dosta mlađi od nje. I čula sam da voli da posećuje *Gospodin bordel*, a znaš da je Gica iskusna žena. On može uštedeti mnogo.

BOGOLJUB: Duška, mi smo bre elita! Ne interesuje direktora neka tamo Gica što nije uspela da nađe muža, pravog gospodina, već se udala za narkića. Ja sam se snašao u životu, Duška! Ona nije! Njen problem. U ovoj ekipi je ugledna gospoda. Ili ova ekipa su ugledna gospoda. Kako se kaže pravilno?

DUŠKA: Pravilno, pravilno, lepo si rekao.

BOGOLJUB: Dobro. Sredićemo Gici muža iz niže klase. Ne baš iz ukopničke klase, za njih se neće niko udati. Čiko mi je vrlo bitan i ne bih rizikovao sa tim partnerstvom, mada možemo joj srediti da radi u *Gospodinom bordelu*, ako je već izgubila posao. A i ja znam da je baš iskusna... Znam, jer sam čuo od prijatelja.

DUŠKA: Hoćemo! Volela bi ona da radi, još ako bi čula da je tvoj predlog, pokleknuće bez mnogo premišljanja.

BOGOLJUB: Kleknuće nego šta hehe. Ona je žena koja lako klekne, a vole nadređeni takve radnice, he he!

DUŠKA: He he he, moj humorista! Nego, hajdemo odavde da se dogovorimo. Nećemo valjda u grobljanskoj pustari da proslavljamo moj rođendan.

BOGOLJUB (*Miodragu*): Završi mi kupovinu, pa ću te častiti pivom. Ali kad otopli vreme, jer moram da mislim na svoje zaposlene i njihovo zdravlje... Ne bi mi prijalo da se neko od vas razboli, u sezoni umiranja.

Odlaze. Bogoljub namiguje Miodragu i pokazuje mu da krene po cveće.

MIODRAG: Nije ova rabota za mene, jok. Mogao sam biti pilot, recimo. Pa, Nebo, s tobom da se družim na istoj ravni! Istina je da slabije vidim i čujem, ali šta sad, postoje razne metode i tehnike koje od starca naprave mladića, zdravog i snažnog kao Konan! (*razgleda polje u zanosu*). Uh, kad bih mogao sad da uberem hiljadu i jednu ružu... Ne bi me mrzelo, verovatno ih ima toliko na ovom groblju. Bravo, Života! Ne, Života. Bravo, Miodraže! Još

malo ću zaboraviti i kako se zovem. Ne bi me mrzelo da berem ruže, ionako danas nema ukopa. Ostatak ću da iskoristim tako što ću da odem u provod u kafanu ili bordel, da vidim malo sveta! Ko čovek da živim jednu noć, a ne ko ovaj ker ovde. Čibe!
Kuće mu veselo njuška cipele tražeći hranu.

DINO (*dolazi mu iza leđa dok Miodrag prebrojava novac*): O, Mili, o Dragi, ti si čovek! Tebi ime valja! Ne ovo moje – Dino. Šta ja da radim sa takvim imenom? Meni se žene smeju čitav život kad im pridem, osetim ja.

MIODRAG: U bre, Dino, pa prepade me na smrt. Hoćeš da se sručim u zemlju!

DINO: Šta je u koverti, novac? Je l' stigla zaradica, druže stari?

MIODRAG: Ma nema ništa od novca, ovde su moje beleške za kladionicu.

DINO: Ama, more, kao da videh tuce novčanica. Reci mi šta je.

MIODRAG: Ma! Nema ni dinara!

DINO: Nećeš, Miodraže, dobiti moju rakiju pa makar crk'o!

MIODRAG: Mani me tvoje rakije, 'leba ti! Tvoja namrštenica me i dovela do ove depresivne bezizlaznosti. Treba bataliti rakiju.

DINO (*liže čokanj rakije*): Neka je, neka je. Ako te je rakija pobolela u zdrav razum, sad te neće izlečiti pa makar pao mrtav preda mnom!

MIODRAG: Što si na kraj srca, pobratime... Poverljiva stvar! Poput službene tajne, zabranjeno mi je da govorim. Nemoj me odmah ucenjivati rakijskim sankcijama, nije u redu.

DINO: Dobro, ako je službeno, razumem ako je službi značajno...

Zna se šta je služba, oni iz službe sve vide i čuju i proračunaju majku im jebem, evo neka čuju da im psujem sve živo! A tebi rakiju neću dati pa makar ne progovorio nikad više!

MIODRAG: U, bre, što si naporan. Hajde. Ja tebi kažem plan, ti meni daš rakiju. Ali i da me podržiš u mojoj buni koju spremam, nemoj da se sakrivaš kao neko džukče i da dremaš! Ovo sad je biznis godine, jer nije svaki dan Duškin rođendan.

DINO: Kaži, pobratime.

MIODRAG: Pazi, trista evra imam kod sebe, Zdepac mi dao da kupim cveće za Dušku. Sad mogu da, uz tvoju pomoć, uberem ovde hiljadu i jednu ružu, spakujem u korpu i dam mu, a novac je naš! Ti ćeš brati, ti si bolji u tome. A parfem mu kupim, da ga jebem. postoje brojne kopije raznorazne kozmetike. Ionako je sve postalo kopija, pa i mi sami kad malo bolje razmislim.

DINO: Naivan si ti, vraže. Ali šta misliš, šta će prvo šefac da ti traži? I ko će brojati do hiljadu, da li si ušmrkan!

MIODRAG: Brojaćemo, nismo nesposobni. A on će tražiti ruže i parfem. Napisao mi je na papirić koliko šta košta. Tako da kusur ne može da traži, sve što je dao, planirao je da potroši! Je l' ti sad jasnije? Prevarićemo ga samo u kvalitetu, a ne u količini. A ako se neko ne razume u kvalitet, onda je to on. Slagaćemo ga koliko možemo. Tako da mu ne vraćamo ništa od ovih četristo evra!

DINO: Trista evra?

MIODRAG: Da, izvini. Zaneo sam se. Razumeš?

DINO: Neće ruže tražiti, već fiskalni račun, tuko! Pusti ti njegov papirić ako nema crno na belo potvrdu toga.

MIODRAG: Imaće na delu sve poklone, pred očima! Baš će misliti na račun.

DINO: Ma ne možeš danas ni novine od dva dinara da uvališ nekom iako pišu isto šezdeset godina.

MIODRAG: Ma! U pravu si, majku mu, nije neka ideja... Svrgnuću ga sa vlasti kad tad, sevnuće mi nekad bolja ideja... Čekaj, ja tebe, brate Dino, poslao više puta u prodavnicu da mi kupiš novine. (*Dino je nestao*). Majku mu, šta mi napravi čovek. Pokunio me načisto, Nebo, vidiš li šta mi prijatelj čini? Pokunio me. Naivan sam kao ovo džukče što razvlači tvrdu štrudlu. Ma, srećan je pas, gori sam od njega. Psi su uvek srećni, nisu ko mačke, mačke podleće pod auto samo tako i uginu na mestu. Pas preživi, ćopa neko vreme, ali preživi. Moja četiri mačeta su nestala, ti si ih proždrao, pseća bogomoljko! (*gada psa zgužvanim papirićem*). Pas sigurno ne proklinje tebe, Nebo! Šta zna pas šta su nebesa... Proklinje sigurno rodbinu pokojnika što su štedeli na šećeru u prahu, kao i na maku. Ne interesuje psa što mu pričamo da može oslepeti ako jede slatko. Sigurno taj u sebi proklinje rodbinu.

Kuće cepa papirić sa spiskom stvari. Miodrag izlazi prebrojavajući ponovo novac.

Druga slika

OSKORUŠIN POZIV

Ulica Šintera. Postoji table sa tim nazivom. Nekoliko otvorenih kutija je ukadru. Čebadi se vide iz kutije, na podu. Života je ispred – pored svoje kutije (doma) koja je visoka sigurno metar. Osrednja kutija za veš mašinu. Pokušava da posadi oskorušu. Stanislav mu pomaže, ima u rukama rasad. Arandel se priključuje kasnije. U pozadini se čuje ruska pesma Uralska Rjabinuška.

ŽIVOTA (*peva*): »Oskorušo, mene vode strmi putevi. Oj, oskorušo, oskorušice, cvetova belih, zašto tužna si...« Vidiš, Stanislave, ovo sađenje je moj poziv iz sna. Tebi mogu da se poverim, znam da nikom nećeš pričati. Muči me paralelizam snova i života. Nadicu sam upoznao na sahrani njenog drugog muža. Kad sam joj izjavio saučešće i poljubio je u rumene obraze, osetio sam lagodnost, kao katarzu. Kao da me je rusalka obljubila. Sahrana Nadičinog muža mi je bez sumnje najdraža na kojoj sam prisustvovao... A sa druge strane, noćima sanjam oskorušu koja me magijski zavođi i kune me da ne mislim na nju. I svaki put kad se probudim, prvo pomislim na Nadicu, pa zatim se setim sna. Ti snovi su mi mučni često, zato se na ovaj način odužujem oskoruši, nakon

čega želim da dosegnem epifaniju. Ne gledaj zabezeknuto u zemlju. Tako će biti! Meni je Nadica dovoljna, pa makar i ceo život imao posla sa mrtvima! Ovo moram da obavim, ovo mi je misija, a rezultat jednog introspektivnog testa kojeg sam radio u snu, bio je pošumljavanje... U tom testu zamišljam šumu, jezero, škrinju, stub, sve su to simboli kako se snalazim u svetu i ko sam ja u suštini. Čitao si moje pesme o tome. Sada sam sve povezao i rešio da sprovedem u delo.

Stanislav ne podiže pogleda od kako je Života otpočeo svoju ispovest.

ARANDEL: Vi, momci, nemate odmora. Samo bi nešto u zemlju da trpate. Šta je posvećenost, šta je sudbina! Stanislave (*drma ga da bi obratio pažnju na njega, Stanislav je nasmejan, grli ga*), šta ti je pričalo naše momče? Naslutio sam ljubavne ispovesti.

ŽIVOTA: Dosta! Nisi ti ništa čuo!

ARANDEL: Hajde, možeš reći. Ja bar nemam kome da rastrubim.

ŽIVOTA: Ti ćeš da se izlaješ pre nego što ti završim ispovest.

ARANDEL: Ja sam radio u rudniku godinama. Nagledao sam se svega... i smrti i zlata i deteta koje muči životinje i drugu decu primorava da stoje da ga čekaju dok se ne vrati posle dva dana. Dete jedno svezalo njih četvoro za drvo, a ovaj mali dželat duplo manji od svakog od njih. Oni su ga se plašili. Svačega sam se ja nagledao. A evo, ćutim kao zakopan.

ŽIVOTA: Nisam te ništa ni pitao, a već si se izlajao o detetu.

ARANDEL: Znam istinu o svim drugovima rudarima, pa ćutim. Kad bih rastrubio deset posto toga, pola sveta bi završilo iza re-

šetaka. To su ogromne teme. A šta ti, mali čoveče, sabrate moj? Gospođa preko puta?

ŽIVOTA: Mani me, šta te se tiče... I... Nije više gospođa!

ARANĐEL (*nasmejan*): Motrim ga, Stanislave, kako kopa raku... nabio šešir na glavu, pa se kao zadiše i uspori kopanje, pa zatim podigne očne prozore ka terasi, blago šeretski. I uvek, ali uvek kad Nadičica trese jorgane sa prvog sprata. Moram da priznam da ti zavidim, jer uvek staneš na najbolju poziciju iz koje vidiš najjasnije njene grudi. Sijaju se ko dva sunca.

ŽIVOTA: Nećeš razumeti, pa da ti sto puta ispričam. Zatrovani ste svisarkazmom, a nigde iskrenosti. Meni se ona iskreno sviđa, i iznutra i spolja. Njena energija mi prija. A vi bi samo da serete o drugima. Ironija je naš najveći neprijatelj, a ne politika! Ne razumeš ništa, jer ti se mozak omekšao zbog revolucionarnih baljezgarija. U poznim godinama si počeo da maštaš o levičarenju. Gde si bio kad si bio u punoj snazi! Ne veruješ ti ni u šta. Ja imam svoju misiju koja će doprineti da ispunim svoju istinsku veru.

ARANĐEL: Imaš nadu za Nadu, a vere nemaš. Nada je misaona imenica koja traži saučesnika i sapatnika, a vera prevazilazi granice ličnog komfora! Moja vera je jača i od kosmosa! Ona se tiče svih nas! Biće ovde revolucija kakva nam dolikuje, a ne Miodragova pusta sanjarija samo o svojoj guzici!

ŽIVOTA: Podjednako je besmislena i Miodragova i tvoja. Samo je način sprovođenja drugačiji. Meni će nada, kako je ti nazivaš, pomoći da ispunim svoju najdublju veru u umetnost i postojanje

bezvremenog. A umrećemo svakako obojica u bezvremenosti, ti sa revolucijom i ja bez nje. A što se tiče ovozemaljske telesnosti: kad pogledam Nadicu, meni ona oživoti zemlju pa bolje kopam, zato i imam inspiraciju da crtam i pišem!

MIODRAG: Životi Nadina plodna kiša oživoti život, a drugima smrt! Dobro, hajde, lepo je zaljubiti se. Šalio sam se malo, ali neću te lagati da ona sad nije za tebe, moramo se prvo klasno izboriti za svoj položaj. Šta si ti preduzeo po tom pitanju?

ŽIVOTA: Gradim kuću, pa šta bude. Na jednom zidu, kao što znaš, lik je Jesenjina. Preko puta je erotska glumica Godiva – sklad poezije i nagona. Žao mi je što je Godivin portret prisutan, jer se plašim da će Nadica misliti da sam razvratnik. Zato, na trećem crtam Nadičin portret da uspostavim balans.

ARANDEL: Kako ćeš, kad nemaš pribora? Šefovi najavljuju crkavicu već šest meseci, ne uzdaj se u alatke. Samo u jednu alatku se uzdaj, ona će ti bar još potrajati, he he.

ŽIVOTA: Nagu ću je nacrtati. To će mi olakšati posao sa bojicama. Znaš koliko sam iskusan u slikanju, mogu ja i noktima, a i zubima kad zatreba.

ARANDEL: Revolucija nama treba, nasilna! Noktima! Zubima! Revolucija! (*Arandel duva Marseljezu u pištaljku, a paralelno se čuje druga pištaljka. Arandel misli da je privukao nekog, širi ruke nasmejan*). Družo, sabrate! Počelo li je? Duvaj snažno, duvaj u tu pištaljku, vojniče!

POLICAJAC (*utrčava sa pištaljkom u ustima, pljuje je na začetak oskorušin, Života je gazi snažno nekoliko puta*): Je l' neko dozivao revoluciju?! Opet isti huligan! Četrdeset godina isti huligan! A šta sam i ja radio, koji moj, tolike godine, kad te nisam strpao iza rešetaka! Samo probaj da huškaš radnike, pendrek će da radi! Jasno? Ti ćeš meni da duvaš u pištaljku!

ARANDEL: Duvaćeš ti meni u pištaljku!

POLICAJAC: Ko te šalje, plaćeniče?! Ne možeš ti da prkosiš mom šerifovanju i državnom sistemu. Postoje pesme i performansi koji su jednostavno zabranjeni. Šta ti nije jasno u tome? Hoćeš da se praviš pametan?

ARANDEL: Mali si ti, šerife, da možeš nešto da zabraniš i sprečiš! *Nastavlja da duva u pištaljku. Policajac posrće na njegove stare ruke. Stanislav hitro ustaje i otima mu pendrek i uvrće ruku i reži na nje-ga, sprečavajući potencijalni razvoj okršaja. Stanislav ga pusti. Poli-cajac, ispravlja izgužvanu uniformu, skida kapu i krsti se.*

POLICAJAC: Oprosti mi, Bože, što na ovom svetom mestu moram da budem nasilan. Nisam hteo da divljam, službe mi. Prebiće me žena ako sazna da mi je ruka uganuta. Matori, imao si sreće što si mi iščasio zglob, inače bih ja tebe...! Stići će vas lisice pravde jednog dana, ako nastavite da se protivite državi! Zapamtite šta sam vam rekao, sve sam vas zapamtio! Ovo je najbolji sistem u ovom sistemu! Najbolji od svih!

Odlazi. Stanislav pokazuje gestikulacijom Životi da će sve biti u redu sa oskorušom i srećno pozdravlja rad.

ARANĐEL: Samo Bog i država miliciju čuvaju! Ovaj čak nije ni policajac, već je preko veze upisao neki kurs za neku novu policiju, ko će ih sve popamtiti. Ha! Šta ti je, veština, moj dobri! Stanislav, vođa 13. puka u Trećem svetskom ratu. Nema, taj ne zaboravlja veštinu. Ali zaboravlja da se bori za svoja prava!

ŽIVOTA: Nema teže borbe od unutrašnje.

ARANĐEL: Treba da nas je sramota što živimo u takozvanoj *Ulici Šintera*, to je vrhunac ponižavanja otkad je osnovano ovo naše tlo.

ŽIVOTA: To su proklete reči. Meni ne smeta, pa makar i da se zove *Ulica Govana*.

ARANĐEL: Ali nas tretiraju kao da smo kerovi, u tom grmu leži zec.

ŽIVOTA: Dobri su i psi i zečevi, dobri su.

Života ostaje sam. Nakon što je zasadio oskorušu, peva svoju pesmu, udarajući stopalima snažno u zemlju.

Av, av, av; AV, AV, AV,

čitavu večnost sanjam raj

idem u raj,

idem da režim na režim u glas;

ko Perun kad šiba konja

– grom kad nas oslobodi

zemaljskog vonja;

jedem štrudlu, jedem mak

i neću da oslepim jer mrtav sam

neću oslepeti jer mrtav sam!

Idem u kraj, idem u kraj,
da obidem kuću, kuju i san,
lajem na voz, lajem u zrak,
lajaću kad umrem,
tad najglasniji sam!

Treća slika

NA SVETOM RASKRŠĆU

Veče je. Svi ukopnici se nalaze na Trgu, pored se i nalazi tabla sa nazivom Trg Starosti i Neslobode. »Ne« je očigledno dodato kredom. Svi piju, Života jede supu. Naložena je vatra pored. Dino, Miodrag, Života, Arandel, Stanislav.

MIODRAG (*vidno pripit*): I onda meni kaže da će me počastiti pivom, ali kad otopli. Ha, ha ha, misli da mi marimo i da ne pijemo kad nam se može! Misli da mi branimo njegovu direktorsku retoriku.

DINO: Moja namrštenica... Mrtvak da je popije, da ustane na noge očas, da uradi kolut unapred ako mu se prohte... (*sapliće se i pada*)

MIODRAG: Ja, kao što znate, živim u osrednjoj kutiji za šporet najmodernije klase – *Zapaljenje*. Neću da prejudiciram, ali na višem sam rangju od svih vas. Kada smo se doseljavali ovde, kuće su određivale naš napredak. Života ima veći dom, ali je zato Života viši za trideset centimetara od mene, pa odnos mase i prostora ide u moju korist. Ali! Naš direktor živi u vili toliko golemoj da svoj šporet mora da traži deset minuta. Napravio sam, tim povodom, plan kako da podignemo bunu i ispravimo nepravdu.

ARANĐEL: Kuješ plan za sebe i za svoj šporet.

MIODRAG: Za sve nas!

DINO: Nismo mi jedini radnici u regionu. Šta ćemo sa ostalima iz okruženja? Sistem mora da se menja, premali smo mi.

MIODRAG: Ne interesuje nas sad sistem, u pitanju je gola egzistencija.

DINO: Ne može tako, ne sme da bude lično. Svi znamo da se ne mirišeš sa Bogoljubom još od prvog dana kada je bio prosečni ukopnik kao i mi...

ARANĐEL: I onda ti je podvalio iskrivljen, klimavi ašov, a ti si se zaneo i, izgubivši stabilnost pod nogama, upao u istu raku sa svojim zakletim političkim neprijateljem kojeg smo sahranjivali u istom trenutku.

DINO: Radikal.

ARANĐEL: Nije bio radikal, a bio je sve ostalo. Radikali ne umiru, žive i po sto trideset godina, mater im trovačku!

MIODRAG: Pusti ti radikale sad...

ŽIVOTA: Svi smo se smejali. Bila je to vesela sahrana. Da nam je više takvih!

MIODRAG: Nije bitno sad! Kako smo nesposobni da oteramo jednog krupnog kapitalistu koji nas tlači već godinama? Moramo mu pokazati zube! Ne smej se, Stanislave, ti zuba nemaš, ali pokaži da imaš karaktera i da si čovek! Moramo radikalno da se izborimo za bolji život! Ako svi ustanemo, oni neće smeti da pomisle da se usprotive! Niko nije jači od broja i gomile!

DINO: Čitao sam da ne postoje više radikalne mere, ni desničarske, ni levičarske. U to neće verovati naš Arandel, ali njega je vreme pojelo. Čitao sam da se sada sve rešava na miran način, bez podizanja buke. Samo staloženo. (*sapliće se i opet pada*)

ŽIVOTA: Vidiš, i naš vlasnik morao je postati fini gospodinčić da bi mu narod verovao. Time se izborio da svrgne svog prijatelja. Ženu mu je oženio. Svaka društvena borba je besmislena! Rastrzani smo kao društvo međusobno, jer još verujemo u borbu, ali nje nema. Borba pokojnica!

DINO: Na fin način, ne može ništa silom! Ja sam ispratio generacije i generacije smenjivanja direktora i sve su bile mirne. Ispratio sam celokupnu istoriju Donje Slabije, a verovatno ću i ostati na tom mestu zauvek, a ni tad neće biti drukčije, kad vam kažem!

MIODRAG: More, ja ću njega lopatom, pa to ti je! Vidi, čitao sam neke knjige! Imam čak i jednu diplomu... kupila mi askurdelau amanet, daleko pre mog rođenja, kad je bilo moderno kupovati diplome. Ali, videćete, kad se Miodrag naoruža. Znaj, Života, ova lopata od blata postaće lopata od zlata! I svaki grumen zemlje biće grumen zlata! (*zatim sebi u bradu, zanesen*) mog privatnog groblja... Ustajte braćo! Pravda je dostižna, pravda će biti u našim zlatnim rukama!

DINO (*ustaje, oduševljen njegovim govorom*): Alal ti vera! I meni je dojadilo da gledam kako direktor svako veče dovozi novu ljubavnicu u svom novom automobilu. A na nas ni da pomisli!

ARANĐEL: Pijani ste, to su samo puste priče. (*Stanislavu*) Jes' video kako se opeče kad se pomene radikal?

ŽIVOTA: Ćut'! Neko se šunja.

ARANĐEL: Sad ste nadrljali, nećeš imati ni tu kutiju od šporeta, a kamoli šporet.

Ljubica, obučena potpuno u belu odeću, hoda na prstima. Prilazi Životi.

LJUBICA: Mange, mange! Ššššš. (*Životi*) Lepotice, mariš li ti za mene, je li oskorušica za mene zasađena? Bliznakinja moja nerođena! Zalila je Ljubica!

ŽIVOTA: Ne diraj je, uvenuće!

LJUBICA: Što Ljubica izmokri to raste ko planina!

ŽIVOTA: Pišala si po mojoj sadnici, njuško!

LJUBICA: Moja sestrice, imam pravo!

ŽIVOTA: Ne možeš da diraš moje stvari, tužicu te!

LJUBICA: Tuži Ljubicu i Ljubica će da bude tužna.

ŽIVOTA: Kažem,. Ne diraj ono što je moje!

LJUBICA: To je od prirode dete, nije tvoje!

ŽIVOTA: Šta te se tiče, nemoj me proganjati i pratiti!

LJUBICA: Tiče me se, lutka! Sve je to naše.

ŽIVOTA: Nesrećnice, dokle ćeš da tumaraš... kad ćeš da se skućiš konačno! Nisi ti potpuno luda, ima u tebi nečeg racionalnog čim mi ovo radiš... a pritom kažeš da te se tiče, možda si ti tajna služba, ništa me više ne bi iznenadilo. Prokleti agenti. (*Ljubica nateže rakiju*)

LJUBICA: Tajna, tajna! Da se skućim samo kod tebe i nigde više!
U klupku tvom da se gnezdим kao ptičica. Klupko iz kojeg mi
pretiš prstom...

ŽIVOTA: Kakvo klupko, gubi se u jazbinu!

LJUBICA: Tvoje i moje, kako ne znaš! Sve si zaboravio... Lepoti-
ce... (*Leže pored njega i zaspi odmah*)

ARANĐEL: Dobra je Ljubica. Bolje nju da crtaš nego onu rospiju!
Ljubica je čista iskrenost, čista je kao dečija suza.

DINO: A, uh, uh. Otreznio sam se. Šta ti je moja rakija, čim ti neko
privuče pažnju, ti se rasaniš. Rakija zna meru, ne moram ja da je
imam... Ljudi... Kažu, da joj je majka bila lepotica i da je imala
ogromno imanje. Ali je počela da pije i dovodi radnike sa groblja
– svako veće drugi! Poblesavila je i tumarala po ogromnom ima-
nju, sama. Pevala je svaku noć kao utvara. Lep glas, ali opasan!
Niko nije smeo da se približava noću pokraj njenog kaštela. Umr-
la je u beznađu, kosu počupala, nokte sastrugala. Ljubica je lep-
otica. Ostala je bez majke. Retko ko je znao da se njena majka ikad
i porađala. Mislili su da je mit. Retko ko ju je i viđao. Ja jesam,
ali sam se plašio da odem u taj đavolji dvorac da joj pomognem.
Mislim da je iste noći i umrla, mogao sam joj pomoći... Kažu
ljudi da je začaran prostor, da su radnici preko noći ludeli nakon
večeri provedene sa njom. Ljubica se sama otrgla i počela kao
majka da tumara i pije, ali ne u svom kaštelu... A priča se i da
joj je baba bila lepotica, ali urokljivog pogleda. Geneza je čudo.
Bacili su je u reku da provere da li je veštica – stari slovenski obi-

čaj – ako potone onda nije veštica, ako lebdi na površini onda jeste. Međutim, potonula je, ali telo nikada nisu uspjeli da pronađu. Od tada ovaj kraj prati prokletstvo! Njen glas se čuje iz reke kao glas sirene, pričao mi je ribar. A ako dublje odemo u Ljubičinu istoriju, doći ćemo do priče o prvoj Ljubici koja je tumarala po ogromnom imanju, koje je bilo na prokletom mestu, gde sad sedimo. (*ustaje uznemiren*)

ARANĐEL: Zato je Ljubica čista da čistija ne može biti! Dete ispašta zbog svojih predaka i njihovih nesreća.

ŽIVOTA: Mene plaši. Izludeću!

LJUBICA (*budi se*): Mene vaša rakija uspava, ne dajte mi, jurcaju mi zverinje snovima. Mene java bodri. Žedna sam putovanja kroz vreme, do svog prvog Predaka, da pomirišem posejana polja poslednjih izumrlih životinja, da vidim ko sam i kakva sam. Čitala »Knjigu predaka« i jutros! (*vadi brzopleto knjigu ispod haljine i čita prvu rečenicu što otvori*) »Moja misija je da obnovim cikličnost«. (*podiže glavu*) Plodna je Ljubica (*spusta glavu u knjigu*) »rodi će maglu i mesečinu i okupati ovu pustaru«. (*Baca knjigu u vatru raširenih ruku, poskakuje oko vatre, srećna*) Hoću da pevam sa vama o tome svako več!

DINO: Ljubice, kasno je, ti si još mlada, nemoj skitati. Idi u moj dom, ugrej se. Evo ti ćebe.

LJUBICA: Neću. Trava je moj dom!

ARANĐEL: Čista je Ljubica kao novorođenče.

Ljubica ustaje, trzne rakiju iz flaše i bunca. Klati se kao pijanac, ali rukama pokušava da uhvati nešto u vazduhu, pa mumla »manga, manga« i nestaje.

ŽIVOTA: Pravo da vam kažem, sad je prvi put vidim kad smo svi zajedno. Nisam vam ni verovao da ste je vi videli. A svaki put dođe kad sam pripit i usnuo. I dalje sumnjam da postoji. »Previše sanjam, a san rađa solipsistu«, moj potencijalni otac Svetislav, a moguće isti ovaj što mu je Stanislav mlađi brat, mi je ostavio tu rečenicu, pre nego što sam stigao da ga upoznam.

ARANĐEL: Možda ni sve ovo ne postoji. Ali moramo se držati nekog plana da ne odlutamo u besvest kao Ljubica. Žao mi je deteta.

KOSTA: Au, alkohol isparava sa trga, kao da sam ušao u bure rakije.

DINO: Dobro nam došao, profesore. Jesi li ozdravio? Nazad na posao nakon celog dana bolovanja. Tebe gazda voli, ja nisam imao slobodan dan već osam godina.

KOSTA: Ma kakvi voli, nabija mi na nos, zato što sam mu upisivao redovno neopravdane izostanke, jer je bežao iz škole. Ja sam mu razredni starešina! No, nije direktor bitan. Doneo sam statistiku, bio sam vredan ceo odmor. Vreme je za novu kladioničarsku rundu i proglašenje pobednika iz prošlog meseca.

MIODRAG: Veselost mi reci! Ja sam pogodio da će Miroslav prvi da odapne!

KOSTA: Jesi, jesi, ali Života je opet neprikosnoven. Pobedio je po hronologiji prve tri smrti i rekao da će Markov ispraćaj biti najbrojniji, u šta niko nije verovao.

ARANĐEL: Čekaj, čekaj, ali na Markovoj sahrani je najviše ljudi plakalo, ali je i najmanje nas plakalo. To je kvota svega 1,55.

KOSTA: Tačno. Marko je spao na drugo mesto po celokupnom kvalitetu za ceo mesec, što je takođe Života pogodio i njemu ide sav novac od kladionice. Čestitam.

ŽIVOTA: Hvala, nisam ni očekivao da će neko da bude bolji u proceni od mene. Biće za olovke!

MIODRAG: Kako ja nisam pobedio? Jesam li pogodio za iznenadnu smrt? Je l' Dušan pao sa magaze direktno na glavu i upokojio se?

KOSTA: Rekao jesi, ali je uvedeno pravilo još pre tri meseca da ne računamo kritične slučajeve. Dušan je bio malouman i pentrao se na magazdu svakog jutra i kukurikao sa nje. Njegova smrt nije iznenadna. Čuo sam i da je jedno vreme živio u kavezu misleći da je ptica. Žena ga je jedva ubedila da nisu gavran i gavranica.

MIODRAG: Pametan si ti do mojega, profesore. Garant šuruješ sa direktorom, čim uvodiš pravila. Smrt je smrt.

ŽIVOTA: Podelićemo, Miodraže dobitak, kao i uvek, smiri se.

MIODRAG: Ne možemo da delimo moj dobitak!

Stanislav ga vuče za rukav i objašnjava mu da nije u pravu i da treba da se smiri, nasmejan je kao i uvek.

LJUBICA: Ja ću da umrem pa ću ponovo da se rodim, bratko. Ulažem svoj dinar u topao tanjir supe.

Spušta ga u Životin tanjir. Života vidno iznerviran.

ŽIVOTA: E, hoću ga sad toplog progutati, ludo! Hoću u inat! Pa ću ga izvaditi iz svoje utrobe i čuvati kao suvenir!

Četvrta slika

NEMA VLADARA BEZ POMODARA

Ulica Šintera. Spremaju se da pođu na posao. Života, Kosta, Arandel, Duška. Posle Bogoljub.

KOSTA: Pored toga što sam predavao istoriju i filozofiju, pisao sam pesme. Ali poeziju ne može niko ovde da razume, needukovan je svet. Stoga nisam nikad ni objavljivao zbirku. Tako da, i tvoja poezija je prolazna, kad ti kažem, ja sam stručan. Pesmi je bitno da bude melodična, da je slušalac otpevuši i zaboravi nakon kratkog vremena. Ali, opet, da joj se vraća, svesno ili nesvesno.

ŽIVOTA: Ali meni je draže recitovati mrtvima, jer znam da će me razumeti. Često stanem, noću, pokraj spomenika, izvodeći performans.

ARANDEL: Zato poezija nije umrla dok god se glasno čuje u upokoženim noćima! A ako se nešto predstavi široj javnosti onda umire iztvorčevog ugla, slažem se!

ŽIVOTA: Ja sam slikar i često ukrašavam spomenike, jer rodbina pokojnika tako zahteva. Isto i sa poezijom radim, ali uvek bez učešća njihove rodbine! Nisam perverz.

KOSTA: Oslanjaj se na pesničku tradiciju. Čim dodeš do sadašnjosti, onda upadaš u zanos i pesme ti gube smisao. Mene su deca u početku zvali Orfej, posle više nikog nije interesovala antička poezija. Današnja deca nisu ni čula za Orfeja, čuli su za butik slanine *Orfej*, a ko je on nikog ni ne interesuje. A priča se da i slikaš u domu.

ŽIVOTA: Kako znaš?! Rekao si mu Arandele!

KOSTA: Slušaj me, sinak. Ne možeš ti Nadicu da imaš. Ona ima oca, majku, ima strinu u Frankfurtu. Ima ne ove naše kućice i ne ove naše maćice. Njen pas nikad nije pokisnuo. Njenom psu tvoja kuća ne bi bila ništa posebno. Ima čak i papagaja!

ŽIVOTA: Okani me se, profesore! Ti si pesnik i istoričar, jer ne možeš ništa da zapamtiš, pa zapisuješ na karton. Kad ti izgori kuća izgoreće i svaka reč koju si napisao i svaki rat koji se desio.

KOSTA: Mali, nećemo da se vredamo. Znam samo da se direktor često zadržava pored Nadičine kuće. Eto, toliko ću reći. A i kamo lepe sreće da je svaki rat izgoreo, a ne nedužni ljudi u njemu.

Ulazi Duška.

ARANDEL: I meni je izgledalo kao da flertuju. Bolje da se maneš. Ljubica je bolja.

KOSTA: Tako da, ako se hipoteza ispostavi kao tačna, onda nećeš imati gde da spavaš.

DUŠKA: Šta je majstori? Odmarate se, opet. Blago vama kad imate sa nekim da se ispričate i družite. Ja po ceo dan sređujem papirologiju, administraciju, komercijalne dokumente, to je ubistvo.

ARANĐEL: Teška rabota. Može da padne kiša, pa da pokisne papir i onda treba sve ispočetka zapisivati... (*tiše*) a nismo sigurni u sva slova kako se pišu, slovo li vam vaše!.

DUŠKA: Tako je! A moram peške da prođem do moje kancelarije, jer nismo završili saobraćajnu okogrobljansku infrastrukturu. Zato dogovaram sa stranim investitorima, da se ovde napravi asfalt i parking i da ne moramo peške da prelazimo okolo, već automobilima. Zbog toga smo otpočeli čupanje drveća i parkova, kako bismo bolje iskoristili to drveće, Beton je praktičniji. Nadam se da će radnici biti zadovoljni izgledom.

ŽIVOTA: Sjajno, onda Nadicu neću moći da gledam kako protrči po letnjem pljusku.

DUŠKA: Molim? Ko je to? Ona mala ždraka, prsata? Čula sam da se ljubila sa nekim devojkama, sačuvaj se Bože. Pu, pu, pu!

ŽIVOTA: Nisam Vama ništa rekao. Svako se slaže da je bolje ako se automobilima pređe ovih sto metara nego peške. A i šta će nam drveće, jesmo li moderni ili nismo.

DUŠKA: Naravno, moramo da pratimo standarde svih ostalih grobalja. Osetiće se boljitak. Drveće je zastarelo, nismo divljaci.

ARANĐEL: Muka mi je izgleda. Idem da prilegnem.

ŽIVOTA: I ja ću.

DUŠKA: Kažem vam, život je prileći kad ti se prilegne. Blago vama, ja moram naporno da radim čitav dan.

Dolazi Bogoljub.

BOGOLJUB: Paštetice moja, jesu li te udavili ovi kriminalci?

DUŠKA: Nisu, predstavljala sam im plan i program modernizacije.

BOGOLJUB: Jebe se njima za modernizaciju. Ne znaju oni ništa, samo da kopaju. Je li tako profesore?

KOSTA: Znamo mi mnogo toga, šefe.

BOGOLJUB: Vidiš moja Duška, Kostolomac je meni predavao, šta ono beše, geografiju? Ha ha, i rekao je da ništa od mene neće biti. A vidi me sad.

DUŠKA: He he, strašno. Ali zato je tvoja ženica verovala da će od tebe biti svašta he he.

BOGOLJUB: A sad, profesore, vidiš kako se okrenula situacija. Ti kopaš, a ja naređujem i plaćam hleb da jedeš – moj hleb!

DUŠKA: Naš hleb, mužiću.

KOSTA: Da nema nas ne bi bilo ni vas, ni hleba za vas.

BOGOLJUB: Uh, baš ste bitni, profesore. Svaka budala može uzeti lopatu i ašov i kopati. Kao i naučiti šta je neko napisao pre trista godina u školskim knjigama i gde se nalazi Gambor.

KOSTA: Gabon.

BOGOLJUB: Isti kurac! Ti ga nećeš videti da živiš još deset takvih bednih života. Ja mogu sad da odem tamo.

KOSTA: Proputujte, tamo je dobra hrana.

BOGOLJUB: Jesi probao, profo? I nećeš. Viša problematika je sve organizovati i kontrolisati i sastančiti. A nisi verovao da ću postati sposoban čovek.

KOSTA: Zajebao sam se.

BOGOLJUB: Nemoj da psuješ, profesore. Kad sam psovao na času, rekao si da sam nekulturan. Kakvo je to sad zajebavanje.

KOSTA: Nisam najbolje procenio. Znao sam da u tebi ima kapaciteta da budeš političar, to je meni neshvatljiva profesija, iako sam profesor istorije, a ne geografije. Znao sam da ideologiju nemaš, pa sam se tom logikom vodio. Nekada je to bio preduslov.

BOGOLJUB: Ha ha, pare su idologija. Hajde sad, mora da se prenese nekoliko sanduka, nećemo valjda Duška i ja nositi. Idemo, malena. (*odlaze*)

KOSTA (*sebi*): Majku ti balavu. Pola veka sam pošteno radio. Ali jesam i kriv, jer sam digao ruke da pokušam da prevaspitam dripce. Tako nam i treba. (*Arandel se vratio*)

Arandel i Kosta zagrljeni pevaju

Nema vladara,
bez pomodara, bez pomodara.

Nema para, nema,
ali ima 'leba, evo ima 'leba.

Ima neba, eno ima neba,
da se šetam, po njemu da se šetam.

Nemam dara, nemam
da opsujem nekog, da psujem lepo.

Peta slika

UMETNIKOVA NESLOBODA

Ulica Šintera. Kiša pljušti. Života svečano izlazi iz doma. Nadica prolazi bosonoga, van svih prehlada. Života je značajno gleda, ona stidljivo spusti glavu, pa ga krajičkom oka pogleda i prođe. Života, Nada, Mio-drag.

ŽIVOTA: Opet ništa. Rob sam svojih reči i zamisli. Dela – ništa. Sujeverje i sreća u kladionici su me ponovo šibale pustim batinama. U pravu je Kosta, neće mene da primeti, nema u njoj radoznalosti. Kako da je navedem da je ispod ove kože srce toplo ko u konja i da se ispod ovog najlona krije čista estetika? Sliko, kućo moja, odgovori mi ako te poznajem.

Uzima kesu sa lepkom i duva u nju.

Eh, sad već može, čekaću. Sad već može da me zamisli neispanog i da ne mirišem na lepak.

NADICA, (*vraća se. Ispusti novčić i sagne se ispred Živote baš onako da grudi zasijaju u njegovim lepkom obojenim očima*): Dinar mi je ispao. Ostavila bih, tebi više treba. Ali nisi prosjak, pa neću.

ŽIVOTA: A da ga nisi ispustila, ne bi nikad zastala da primetiš da nisam prosjak.

NADICA: Želeo si da te primetim? Nisam znala da sam potencijalna muza nečije mladosti, jer sam načula da si umetnik.

ŽIVOTA: Nisam neki. Samo su mi noge mokre za tebe svaki put kad padne kiša. Džepovi mi puni peska. I to je neka umetnost. Tesne su mi pantalone zbog tebe, a i gaće – manje prostora sam sa sobom imam u domu. (*spušta pogled ka dole*)

NADICA: Mislim da je svakom beskućniku mokro.

ŽIVOTA: Imam kuću.

NADICA: Kada gaće prestanu da budu tesne, prestaćeš i da razmišljaš o meni. Tesne gaće sutipične za svakog umetnika, posebno za pesnike.

ŽIVOTA: I slikar sam.

NADICA: Ma nemoj! Zašto onda ne napraviš štand sa slikama i prodaješ i tako zarađiš novac? Nesnalažljiv si.

ŽIVOTA: Moja dela nisu na prodaju!

NADICA: Onda ne možeš nikom da dokažeš da si umetnik. Mogu i ja da kažem da sam umetnica, pa da skrivam svoja umetnička dela, kojih nemam, u podrumu. Umetnik si ako ljudi znaju da jesi. Moram da idem. Mokre su mi gaće, kojih nemam, umetniče.

ŽIVOTA: Meni ne treba milostinja od umetnosti, meni treba njeno raskrinkavanje!

NADICA: Volela bih da mogu da ti pomognem. Ali nisam kritičar ni teoretičar.

ŽIVOTA: Ali si inspiracija.

NADICA: Za drkanje?

ŽIVOTA: Ne, za kožu i meso. Moja koža – moj dom. Moje meso – moj nagon za svim telesnim i netelesnim.

NADICA: Mogu da kažem da su lepe slike. I mogu da pretpostavim da je ta sisa koja je začetak portreta – moja sisa. Vrlo verodostojna! Kao da si razvlačio mesečinu mojim oblinama... Prosto si me već imao jer si je naslikao tako identično. Ne znam kako će izgledati kad se završi, nadam se da će porasti.

ŽIVOTA: Završio sam celu skicu. Samo crtež da nametnem na zid i to je za čas gotovo!

NADICA: Sviđa mi se preciznost, ali mi smeta slika sleva, Godiva. Perverzna je. Ima seks sa muškarcima i devojkama na kobili, to je zlostavljanje životinja. Da je nema, ja bih te zagrlila i takvog iscepanog i umazanog.

ŽIVOTA: Vidim, znaš sve o njoj. Ljubomorna si.

NADICA: Ne interesuje me. Volim da je gledam, ali ona je mračna strana mene. Želim da se smirim.

ŽIVOTA: Moji rani radovi dokazuju da ne postoji maska u stvarnosti, već samo u umetnosti. Kao i Godivini.

NADICA: U nju sam zaljubljena godinama, zato mi smeta.

ŽIVOTA: Onda delimo isti ukus.

NADICA: Ne delimo, jer si ti muško i ne možeš da razumeš naše zadovoljstvo.

ŽIVOTA: Hvala Perunu! Volim što sam muško, a divim se ženskoj estetici.

NADICA: A šta ako mene lože žene mnogo više nego muškarci.

ŽIVOTA: Ako je tako, možda budem tužan. A možda mi i lakne samo. Mada, vidim da ima u tebi ljubavi za sve. A i to me ponekad tuži. Sumnja...

NADICA: Mogu da te tužim za nepoštovanje i diskriminaciju ženskog pola, slikaš me голу. I Godivu si. Što Jesenjina nisi golog naslikao, razvratniče! Gde mu je kurac?! (*Nadica flertuje sa njim, govori mu istovremeno i umiljato i odsečno*)

ŽIVOTA: Što ne tužiš?

NADICA: Ne znam šta bih dobila od tog papira.

ŽIVOTA: Priče u javnosti.

NADICA: Volim ja više u tajnosti.

ŽIVOTA: E u majčinu, ako si i ti tajna služba...

NADICA: Ko je još?

ŽIVOTA: Neka starija inspiracija.

NADICA: Svi muškarci koji su me zaveli, ne bi bili toliko precizni kao tvoj portret. A bila sam i sa slikarima. Mada, žene bi me naslikale i bolje, u to sam ubeđena. Ali ako me vidiš ikad nagu, unićeš svoj rad. Bolje da sam žudnja nego patnja.

ŽIVOTA: Ne može ovako da se završi naš susret, potreban nam je ekstrem.

NADICA: Mnogo ti razmišljaš o ekstremima i ekstremitetima. Sad bar znaš da više volim devojčice nego dečake. Ali, nemoj nikom da kažeš, zadrta smo sredina...

ŽIVOTA: Ja svoje tajne čuvam.

NADICA: Čuvaj onda i moje, lepi.

ŽIVOTA: Hoću. Pozvaću te kada završim sliku, probaću da ne bude potpuno naga.

NADICA: Uplašio si se tužbe i suda, kukavice!

ŽIVOTA: Ne, već je prvobitna zamisao i bila da te obučem. Šta ja imam da se plašim suda, ionako nemam mnogo imovine da mi zapleni, a okovani zatvor može biti i ovaj život.

NADICA: Obuci me u lišće i pozajmi mi okove, zatvoreniče!

Dolazi Miodrag.

MIODRAG: O ho, dobro mi pokisli, dragi moji zemljaci. Zemljani zemljaci.

ŽIVOTA: Miodraže, spremaj ašov i lopatu, treba i nekog načiniti pravim zemljakom, zemljaninom. Pridružiću ti se. Idi.

NADICA: Odlazim. Možda mi postaneš lični slikar. Pa možemo zajedno jahati konje i kobile, bez krvi device među nogama.

ŽIVOTA: Sa zadovoljstvom, pokloniću ti crtež kad ga završim.

NADICA: Nemaš crtež, imaš samo kuću. (*odlazi*)

Dolazi Miodrag.

MIODRAG: Mali, ti se ne šališ! Op, op, oho, ho!

ŽIVOTA: Iskreno, nisam očekivao da je ovako inteligentna i da može pričati o svemu što mi je zanimljivo. Sad sam se zaljubio tek.

MIODRAG: Nije ona inteligentna već si ti smotan, dok te konjem i kobilanom naziva.

ŽIVOTA: Nisam ovako zamislio moje udvaranje...

MIODRAG: Udvaranje? Ma, ne postoji udvaranje, samo udaranje he he.

Šesta slika

NEĆU CVET, A NE MOGU REVOLUCIJU

Trg. Svi ukopnici su prisutni. Piju mnogo.

MIODRAG: E, braćo, ovde je crno na belo napisana svaka teza koja podrazumeva našu bunu! Mislim da je krajnje vreme kada mora da se digne kuka i lopata!

ARANDEL: Šta će ti dve sveske?

MIODRAG: Jedna je politička za sve nas, druga je za mene. Za mene, mislim, lična moja, moj lični dnevnik. Šta tebe briga?

KOSTA: Pokaži nam!

MIODRAG: Ne dam! To je moje razrađivanje kladioničarske strategije, ne smete da vidite moj plan!

ARANDEL: Rekao bih da će pre biti politika za samog tebe!

MIODRAG: Čibe! Sve bi uradio samo da bi se dokopao mog nesvakidašnjeg proračuna. Ništa ti nije sveto! Nećeš me izbaciti tako lako iz koloseka! Nebitne su sad teze, dosta je bilo priče, moramo u akciju odmah! Dino, daj rakije da nas Bog pogleda kako dolikuje, pa vredi vojevati!

DINO: Ne možemo, nasilno, smiri se da razmislimo još malo. Videli ste da je pola kvarta polepljenomarketingom da će Bogoljub

biti postavljen i za direktora gradilišta u obližnjem kvartu. Jak je. Mnogi će ga podržati u nameri, i neživi će mu dati glasove. Jer ćutanje je znak odobravanja. Ne zaboravljaju mrtvi čijom su nežnom, a bezdušnom rukom poslati u večni počinak.

MIODRAG: Nema šta! Ja sam već poslao pismo Bogoljubu u ime svih nas. Zahtevamo autonomiju, da napravimo malo groblje u groblju! A možemo i kapelu podići našim građevinskim sposobnostima na našu inicijativu! Ljudi će nas zavoleti, zbog tog humanitarnog dela. Svaki humanitarac nije humanitarac ako svi ljudi ne znaju šta je sve uradio za dobrobit zajednice. Pritom, ako bude vanredno glasanje, pobićemo! Svako će Miodragu dati glasa. I mrtvi! Ja sam ovde starosedelac, je li tako Ognjene, vatro? Podržaćeš me Risto, šaptaču svemira! Vedrane, kućo! (*pokazuje na spomenike, udara ih šakom i grli i ljubi*)

ARANĐEL: Ovaj je lud.

KOSTA: Nisam autonomaš, ne možeš u moje ime da šalješ separatističko smeće od zahteva!

DINO: Smiri se, profesore. Možda je pametan naum. Moramo prvo birokratski napasti. Da budemo gazde bar u jednom delu, pa ćemo posle širiti našu vladavinu prava i slobode.

ARANĐEL: Nema slobode!

ŽIVOTA: Nema kad vam kažem. Moram da odem da završim rad. Pozdravljam vas i želim sreću.

MIODRAG: Najmlađi si, Života, a nigde buntovništva u tebi. Starac si veći od svih nas.

ŽIVOTA: Ne verujem u društveno angažovanje za dobrobit svih. Ali podržaću vas da napravite što veći zijan, Destruktivan sam ja da bih se bavio time, sve bih ih sjebao, a i vas bih! Suzdržavam se.

ARANĐEL: Solidarnost je bitna. Ja ću da se solidarišem iako sam protivnik ovakve vrste pobune. Poželeo sam akciju, a nemam šta da izgubim. Imaš moju podršku Miodraže, pa ćemo se ti i ja kasnije obračunati.

ŽIVOTA: Tvoja najveća akcija u životu je bila kad si krao pivo koje je ostavljeno Velji posle daće.

ARANĐEL: Šta će Velji pivo! Mrtav!

MIODRAG: U pravu si! To je duh!

KOSTA: Ja sam bio blag profesor, gospodo. Ali imam vrlu želju da počupam zulufe tom klipanu kojem sam bio razredni starešina. Da ispravim svoje greške, dok još nije kasno!

STANISLAV: Krenimo! Gde je rekao da se nalazimo?

Niko nije ni primetio da je Stanislav progovorio.

MIODRAG: Iza ugla. Op, mislim da je njegov auto na vidiku. Samo staloženo braćo, ne ostavljajmo lopate za svaki slučaj.

Kreću se u krug svi zajedno, kao da uhode nekog. Direktor je u kapeli sa Nadicom. Oni prilaze prozoru i vire kao deca predatora koja uče da uguše svoj plen.

DINO: Nekog ima, ali nas ne vidi. Vidi sise, bokte. Opet jebe. Nije Duška.

MIODRAG: Kako ti znaš kakva je Duška kad je naga.

DINO: Ženio sam je jednom, trajao brak mesec dana, rekla mi je da nisam perspektivan i ostavila me. Nije Duška.

MIODRAG: Drugovi, ovo je vrhunac ponižavanja. Razbijmo kapelu i isterajmo đavole iz njih.

ARANĐEL: Nadica! Znao sam. E moj Života... Hajdemo nazad.

MIODRAG: Nema nazad sad, uđimo i uzmimo ono što je naše!

ARANĐEL: Nije Nada naša, a skoro svačija je! Maler! Moramo odustat, mislio sam da je sam Bogoljub.

KOSTA: Miodraže, atak na ženstvenost je najgori zločin, to rade kukavice. Ne smemo da uradimo ništa sada. Povlačenje!

MIODRAG: Ne odustajte. Ne mogu gole grudi ugušiti bunu svaki put!

DINO: Meni ove čvrste i krupne grudi ne dozvoljavaju da upotrebim silu na taj način. Kakve su, bokte.

MIODRAG: Zarobimo ih bar. Ucenimo ih!

ARANĐEL: Ne znači takvima ništa ucena. Neće uspeti, nemaju stida! Na kraju ćemo mi ispasti klevetnici i pred narodom i njegovom ženom, a i pred vašim Bogom!

KOSTA: Ako bismo upali unutra, Nadica bi se sigurno žalila Međunarodnom grobarskom sudu za fizički napad. Bila je članica tog suda. Sigurno bi lagala u njegovu korist.

Svi se udaljavaju polako osim Miodraga. Utom Bogoljub i Nadica kreću iz kapele ka ulaznim vratima.

DINO: Bežmo!

Svi trče, Miodrag baca lopatu.

Sedma slika

OČI VATRE

Oko vatre su. Vratili su se zadihani iz neuspelog ustanka.

MIODRAG: Trebali smo da je odrobijamo!

STANISLAV: Ti si monstrum!

MIODRAG: Propričao si, stara barabo! Nisam ni sumnjao da ćeš nešto pametno reći čim zineš!

ARANDEL: I Nadica uzima deo novca kojim se mi pljačkamo već decenijama. U igri je sa svima! Ali ne smemo nju fizički. Moramo da je privolimo.

DINO: Ja bih je privoleo baš.

MIODRAG: Kako ne smemo. Ti si anarhista, anarhija je jača od svega, pa i od dve sočne kruške!

ARANDEL: Kajem se što sam te podržao. Nadica je čovek, samo se odlučila za pogrešnu stranu! Posmatraš je kao robu, da bi došao do svog ličnog cilja! Ne mogu ja revoluciju da sprovedim sa tobom koji ne razumeš pravi otpor! Da si ti ušao unutra možda bih i ja. Samo nisam hteo da iniciram, ja sam tebe podržao, a ne ti mene, ovo je tvoja igra. A siguran sam da ne bi bilo pametno ući. Nadica nije kriva zbog ovakvog sistema.

DINO: Čekaj, ko je naložio vatru ovde, nije bila vatra kad smo krenuli.

ARANĐEL: Ljubica je sigurno... Duša naša.

KOSTA (*dolazi zadihano*): Ljudi, Ljubica nas je uhodila i bacila je kamenje na kapelu, razbila je potpuuo Bogoljubov auto. Izgleda da ga je povredila. Psovao je, pominjao osvetu.

MIODRAG: Tako je, Ljubice!

DINO: Ne raduj se, budalčino! Bogoljub ne zna da Ljubica postoji. Nas će da optuži.

MIODRAG: Ali postoji... pa reći ćemo mu da postoji, pokazaćemo je. Traži je, gde je Ljubica?!

ARANĐEL: Svalio bi sve na maloumnu čistu dušu, izdajice! Nemoj neko da bi prišao Ljubici, ovaj nož će da propriča sa njegovom izdajničkom krvlju!

MIODRAG: Šta! Možda ju je Bog sam poslao da nam pomogne, pošto vidi da nismo najorganizovaniji pobunjenici na svetu! Moraju svi znati sve stanovnike u našem mestu!

ARANĐEL (*vadi nož i stavlja mu pod grlo. Miodrag je vidno uplašen*): Možda je meni Bog poslao ovo sečivo, da te mučim, pa ubijem. Nemoj da si prišao Ljubici! (*reži kroz zube*)

DINO: Nemoj, Arandele, biće vremena za noževe i mačeve.

ARANĐEL: Biće kad ja budem hteo da bude. Sad neću. Beži u ćošak, El komandante! (*odguruje Miodraga, ovaj pada*).

MIODRAG (*kroz zube*): A doći ću ja na vrh kad tad, pa ću ti se osvetiti već prvog dana, divljačino.

DINO: Nemojte se svadati, ne smemo praviti sukob unutar naše grupe. Moramo biti normalni za početak, da bismo uspjeli bar nešto da ostvarimo. Jedinstvo je bitno.

ARANĐEL: Zaboravio si bratstvo...

KOSTA: Prekinite. Moramo da razmišljamo malo. Sutra je svečanost, neće nam sigurno ništa pričati o ovome. Bolje da idemo sada kućama da nas ne nađu sve na okupu. Pravićemo se da ne znamo ništa.

DINO: Kućama, kućama!

Osma slika

VELIKO MI JE OVO GROBLJE

Ulica Šintera. Života i Stanislav.

STANISLAV: I kažem, Nadica glavom i bradom. Žao mi je, prijatelju mladi.

ŽIVOTA: U sve sam mogao da posumnjam, ali zašto baš nađe tog ološa! Stanislave, brate, moram pocepati moju kuću i posoliti je i ostaviti kućićima da je oližu. Nema mi druge.

STANISLAV: Ne razočaravaj se, mlada momčino. Biće sve u redu, ovo je samo šok. Za koji dan ćeš biti jači nego ikad. Mora živ čovek kroz sve nedaće da prođe da bi naučio da ništa toliko nije bitno.

ŽIVOTA: Volim vas kao prijatelje, Stanislave. Ti si mi možda i stric, jer je možda tvoj brat zapravo moj otac, kako se priča. Opet sam i načuo da moj potencijalni otac, tvoj brat, i Ljubičina majka imaju dete, možda Ljubicu. Ili su ga imali, pa je nestalo, ne znam ni sam. Ali sve je to potencijalno, jer je zasnovano na pričama i ponekom naziranju dokaza. A zapravo nije ni bitno... To može samo da produbi moje probleme. Ko god da sam, nema života

za mene ovde. Moram da otputujem dok još nisam ostario i počeo da smišljam kojekakve bune kao vi sinoć.

STANISLAV: Tebi u krštenici piše ime oca. Ali ja ne mogu da se setim da li je to moj brat, jer sam zaboravio datum i godinu rođenja. No, nećemo produbljivati, kako kažeš.

ŽIVOTA: Ništa to nije ni bitno na kraju krajeva. Svako treba gledati sadašnjost šta sa njom da čini, a ja znam šta mi je činiti...

STANISLAV: E moj sinko, za bekstvo iz ove uklete jazbine, potrebni su veliki planovi. Ne možeš nestati kao mađioničar.

Dolazi sveštenik.

SVEŠTENIK: Bog vas blagoslovio, deco Božija.

ŽIVOTA: Nema nama blagoslova, oče.

SVEŠTENIK: Lakovernost je najteža boljka u moderno doba. Verujte u dobro i još bolje će se vratiti.

ŽIVOTA: Ni ti više ne veruješ u dobro. Navikao si se na bedu, pa ti sve ravno.

SVEŠTENIK: Ne govori malodušno, dete. Bog sve vidi i računa svako tvoje delo. Mali smo mi da bismo filozofirali o tim stvarima. On jedino sve zna i sve čini za našu ljubav.

ŽIVOTA (*odlazeći*): Ja ću da izračunam koliko mi novca treba da pobegnem što dalje, pa mesmatraj za Jonu. I neka me svi kitovi sveta progutaju. Živeću u njihovim utrobama. Uh, ovo kao da sam čuo nekad, moram zapisati. Eto, ispovedio sam ti se. Sad se gubim!

SVEŠTENIK: Ti si opet propričao, kao što sam i rekao. Vidiš, ima Boga. I to na tvoju svetu slavu, Stanislave.

STANISLAV: Mogu ponovo da zanemim ako mi se prohte.

SVEŠTENIK: Ali nisi namerno ćutao, znam.

STANISLAV: Tačno je. Ali nedovoljno jako da me ne održi u ćutnji.

Propričao sam, jer mi je bilo muka da gledam kakve sve gluposti ljudi rade. I dosta mi je od skrnavljenja i iskorišćavanja ženskosti. Moj brat je bio takav, kako priča narod. Ja moram da ispravim njegove greške. Grešnici.

SVEŠTENIK: Svi smo mi grešnici.

STANISLAV: Što si grešnik, pope?

SVEŠTENIK: Ček. Pošao sam po Ljubicu, pa na skup. Moram tom detetu da ponudim utočište u našoj eparhiji.

STANISLAV: Ne trebaju njoj molitve.

SVEŠTENIK: Svakome trebaju!

Ulazi Ljubica.

LJUBICA: Hop, op, op – ja sam tvoj pop. Ispovedi mi se, grešniče.

Kupao si se sinoć u novčanicama mesto u pšeničici, ludo!

SVEŠTENIK: Ljubice, dete, hajde pođi sa mnom na pričest i nemoj skrnaviti više svete grobove.

LJUBICA: Njima groba, meni zloba. Njima groba, meni zloba! (*veselo vrišti i skače, kao dete, ponavlja rečenicu kao brzalicu*)

STANISLAV: Što oskrnavi mog brata grob, ženo Božija?

LJUBICA: Šta će grob kad je mrtav, šta zna mrtvac šta je spomenik ha ha ha.

STANISLAV: Moja jedina dužnost bila je da pazim na njega.

LJUBICA: Pazi ti na jezik, da ti ga ne pojedem. Mnjau! Tvoj braca je moju majku obesčastio. Svi oni su. Ja im se svetim, mrtve ih progonim, popo.

SVEŠTENIK: Svetinju ne smeš da diraš. Greh je.

LJUBICA: Moja majka je meni svetinja. Dirali su je! O pokojnicima sve najgore. Goreće opet njihove kosti! Pevaj, ptico, šućur u zemljicu!

SVEŠTENIK: Oprosti joj Bože.

STANISLAV: Vidiš da njoj nema pomoći. Dižeš ruke nakon jednog razgovora. Nema svim ljudima pomoći, jok! Bolje da pomažeš ovim vlastodršcima da ne budu tolika bagra i da nas ne ugnjetavaju, a ne da tražiš Ljubicu. Nju nek' policija juri. Vidim, dobra je tebi vlast dok god ti u kapeli gori struja koju ne plaćaš, a ne sveća.

Odlaze, Života se vraća. Ljubica ostaje.

LJUBICA: Osvetila sam se kuji, si vido!

ŽIVOTA: Nisi normalna, sklanjaj se od mene!

LJUBICA (*pokušava da ga zagrlji*): Ljubav prema mom sokolu pesniku koji mi piše pesme. Čitao si »gluvodobnu« (*citira njega*) poeziju, sam. Ali nije Ljubica gluva! Znam svaku pesmu.

ŽIVOTA: Nisam te nikad čuo, ne laži!

LJUBICA (*citira ga*):

Ptice grudima, kljun od mleka;
moju kletvu peva zalutala reka.

Grlo mustanga večera mi creva;
moje prokletstvo – raspevana ševa.

ŽIVOTA: Dosta! To su gluposti čiste.

LJUBICA: Bolji su od svih epitafa koje čitam noćima po čitavom integritetu vašem. Integritet glupa reč, glupa slova, a stalno je svi ponavljaju... i jebarnik je bolja reč.

ŽIVOTA: Donja Slabija je i tvoja varošica. Moja više neće biti.

LJUBICA: Ni moja! Jok! Ljubica prkosi stvarnosti. Ne veruješ da sam ovde, lepi. Zgrabi me, nudim ti zalogaje mog srca, pagan-skog!

Života je gura i odlazi do svoje kutije i mahnito joj cepa odeću. Ljubica stoji pred njim. Života je mazi i pokušava da poljubi. Ali Ljubicabežinaga i vrišti veselo. Odeća joj je ostala. Novo odelo, nova kuća.

Deveta slika

VASKRSENJE

Groblje. Svi osim Živote su tu. Ljubica se posle pridružuje.

BOGOLJUB (*čita, ima zavoj preko glave i uha, Ljubica ga je verovatno zaista povredila*): Neprestano raste Bogoljubov domaći proizvod i presrećan sam što Duškin i moj vredan rad prepoznaju naši gosti. Aplauz za njih, molim vas. Danas smo se okupili da predstavimo novi uspešni projekat koji se tiče svih nas!

DUŠKA (*čita*): Tako je. Muž i ja smo pričali o tehnološkim inovacijama i u svom zanosu došla sam do ideje da možemo pomoći našim meštanima tako što ćemo im omogućiti mirnu smrt, ali ne samo mirnu, nego i kvalitetnu i udobnu. Dakle, kvalitetnu i udobnu. Hvala Bogoljubu zato što je uspeo da se poveže sa njima. Sa investitorima mislim, ne sa mrtvima. A moja drugarica Gica mi reče kako bi volela da projekat isproba sa bivšim muževima, ha ha.

Bogoljub joj otima mikrofoni i šapuće.

BOGOLJUB (*čita*): Duška, lutaš po tezama, pusti Gicu sad, jebem ti ja Gicu! Dame i gospodo, predstavljamo vam najmoderniji način upokojenja, Podzemna izolacija obebediće vrhunski kom-

for svakom ko se nađe ispod površine! Za samo četristo evra kupite vašu sigurnu večnu grobnicu. Možete se kod Nadice na štandu prijaviti. Mesta su ograničena, pa požurite!

Presecaju crvenu traku. Sveštenik se s vremena na vreme krsti, zatim skida prašinu sa mantije i čudi se govoru. Sve to se dešava na jednoj strani, dok su ukopnici na drugoj strani. Sveštenik je ipak pevao i svetio novi projekat.

ARANĐEL: Kakva crna izolacija ispod crne zemlje, šta pričaju?!

KOSTA: Trebao sam mu davati sve petice, ne bi odustao od škole i latio se politike tako lako, majku mu despotsku!

DUŠKA: Ljudi, ljudi!.Moja mašta je ispisala razne pogodnosti u ugovoru, a jedna od njih je da prvih pet ljudi koji kupe večnu sobu sa izolacijom, dobiće popust za čak trideset dva procenta.

NADICA: *(otima joj mikrofona)*: Meštani i meštanke, ovom akcijom, koju sam ja uzgred predočila Bogoljubu na našem velikom okruglom stolu, omogućava ne samo prvoj petorci da se dostojanstveno upokoje nego i svim drugim ljudima, ukoliko blizak rođak ili prijatelj to uradi za vas. Moja fondacija »Ostvarite vaše večne snove« poziva sve brižne rođake, susede koji žele da obraduju nekog da se jave na moj štand i tako će dobiti veliki popust.

Čuje se buka i dobacivanje iz publike.

GLAS 1: Sve za mog svekra.

GLAS 2: I ženi i njenom ljubavniku naručujem, ima li duplog popusta?!

GLAS 3: I tebi i tvojoj prijateljici, pizda ti materina!

GLAS 4: Bako, i ti jednom da budeš ponosna na unuka!

Dino šeta okolo, ispravljene kičme, podignutih obrva.

DINO: Kupite najbolju rakiju! Kruška, jabuka, loza! Čašica za samo deset dinara.

MIODRAG: Što samo deset? Čoveče, takvu oni ulickani plaćaju po petsto dinara!

DINO: Meni je dovoljno koliko god da mi daju.

MIODRAG: Daj jednu flašu!

DINO: Deset dinara.

MIODRAG: Šta pričaš! Nikad mi u životu nisi naplatio. Daj!

DINO: Nisam, ali trenutno prodajem, pa se moram ponašati u skladu sa tim. Kako bi bilo da sad neko vidi da dajem, a da mi ne plaćaš. Pomisliće ljudi da sam neozbiljan trgovac.

POLICAJAC: Ko to prodaje ilegalnu rakiju, sunce li mu prepečeno!
Miodrag mu otima flašu i odlazi.

DINO: Uh, hm, ma to se samo mi šalimo malo. Kažem mu cenu i onda on broji do tog broja, a ja moram da naspem i popijem čašu pre nego što on izbroji, razumete. Nismo doneli sanduk sa upokojenim, moramo obaviti.

POLICAJAC: Mafijašu jedan, mene si našao da zajebavaš! Polazi u stanicu sa mnom. Neće biti ilegalnih trgovinskih razmena dok sam ja na dužnosti! Polazi! A tu je i ovaj kriminalac, huligan. Dolazi ovamo Arandele! Tebe je opasno držati van pritvora na ovako velikim zvaničnim skupovima. Ne bi me začudilo da izvedeš neki teroristički napad na naše predstavnike. Polazi u stanicu!

ARANĐEL: Ima li da se jede šta u stanici? Posle ovih debeljaka će nam ostati samo kosti da ih glodemo.

POLICAJAC: Ješćeš ti gumu sa ovog pendreka, barabo! Začepi i polazi! Još mi samo ti, profesore fališ. Čuo sam da se ilegalno kladite i obrćete neke pare, a mene lažete da nemate nikad za mito i korupciju, bagro kriminalna!

KOSTA: Nemoj, predavao sam i tebi istoriju? Hajde da mi pomogneš da prenesemo onaj sanduk sa mrtvakom, uskoro bi trebalo da ga zvanično sahrane. Sećaš li me se?

POLICAJAC: Ja da ti nosim sanduk! Sad ćeš u ćeliji moći da mi predaješ celu noć, ionako nisam bio skoro ni na jednom tvom času. Kako smo te ono zvali?

KOSTA: Vodi me u stanicu.

POLICAJAC: Nego šta! Predsedniku sam obećao da ću vas sve pohapsiti. Napadate čestitog čoveka u po noći dok sprema blistav plan za našu i vašu budućnost, bitange nasilničke! On je sinoć gradio budućnost, pomislite na decu. A vi ga napadate, pogledajte mu glavu.

ARANĐEL: Ovo je naša budućnost. *(pokazuje na rupu u zemlji)*

POLICAJAC: Sad si preterao!

Odlaze sva četvorica u zatvor. Miodrag je sedeo tužno u ćošku i pio rakiju iz flaše. Međutim, prispavalo mu se i izabrao je prvi sanduk u koji će da prilegne, zatvorio se u njemu.

SVEŠTENIK: Kćeri i sinovi, Bogoljub se svim silama trudi da naše mestašce usavrši, da nadgrobni život bude dostojniji od ovog u

kom se borimo i patimo. Zato mi uvek podržavamo odluke nadležnih organa i njihove inovacije. I hvala milom Bogu što nam je poslao Bogoljuba, on je svetla tačka naša. Naša delegacija mora čvrsto stajati uz vaše šefove. Hajde, pružimo komforniji konak našem Lepomiru.

BOGOLJUB: Gde su ukopnici?

DUŠKA: Odvedeni su u stanicu. Ostao samo ovaj gluvonemi.

BOGOLJUB: Khm. Bogoljub je veliki radnik pre svega, tako da ću zajedno, rame uz rame, sa Stanislavom spustiti ovaj sanduk u zemlju. Hajde.

NADICA (*niko je ne čuje*): Ljudi, novac! Neko mi je ukrao novac. Šest hiljadadolaru je nestalo. Života, gde si?! Policija!

Aplauz. Spustili su Miodraga, umesto Lepomira, koji je postao deo istorije i nestao neprimetno iz nje.

Deseta slika

OPEVANE ISTINE

Livada. Ljubica stoji sa Nadičinim nagim portretom u rukama. Kosa joj je sada seda i ona je starija..Mesečina je.

LJUBICA: »Nadici poklon za rođendan...«. Života misli da sam lažljiva, a toliko sam se trudila. Zvezdama sam te gađala, a ti si se sa svakom od njih šalio – bacao ih u kontejnere. Potom, igrajući se beskućnika, tražio si hranu u kontejnerima, pa čak i lepak da duvaš. Vadio ih je za dočeke i slavlja. Čist performans. Moje zvezde! I to pred mojim očima! Htela sam pred svima prstom da uperim u tebe, da dokažem da nije klošar, a ni čudotvorac. Kafu mu ispečem, kolač mu napravim, a on me samo opsuje i proklinje. Ne možeš sa mnom kao sa kolačem! Ne dam sa mnom kao sa kafom! Nadice, lepotice, sad ću da te ljubim svu noć. Kako divne nadražene bradavice, ljubavi. (*mazi i ljubi portret*)

STANISLAV: Ljubice, ti višeš. Već sam se uplašio da je neka halabuka povodom svega što se zbilo ovih dana....

LJUBICA: Životi vičem. Da me čuje iz reke dok beži sad u nju. Pljačkaš!

STANISLAV: Miodrag je raspisao poternicu za njim, zbog krađe novca saposlave. Nudi veliku premiju ko ga nađe. Jesi li ga videla?

LJUBICA: Napravio je bicikl, sa točkovima od svoje kože. I čamac je napravio, čvrst, od svojih kostiju, tim rečima je pevao. Kradljivac!

STANISLAV: Gde mogu da ga nađem? Neću ga predavati Miodragu, hoću samo da ga vidim, da ga pitam da li je dobro, nedostaje mi naše momče.

LJUBICA: Znaš li ti da je moja baba bačena u reku. Mogu da razgovaram sa njom. Pričam sa mojom bakicom iz reke, čuće mene Života preko nje, iako misli da je pobegao.

STANISLAV: Jesi li ti zamenila saobraćajni znak i stavila «Put od maloumnika do pesnika»?

LJUBICA: Života i ja. Ali ne shvata poruku, jok! Samo mu smešno, smejao se ko luda. Smejao se divljak. Misli da sam prosta.

STANISLAV: Šta ti je sa kosom i licem? Ljubice...

LJUBICA: Stanislave, niko sem Živote i Miodraga ne zna da si ti počeo ponovo da pričaš.

STANISLAV: Zna sveštenik. Znaju svi od one večeri kada si napala Bogoljuba i Nadicu.

LJUBICA: Miodraga će biti baš briga ako opet zanemiš. Života je pobegao. A sveštenik će se iznenaditi kad te opet takvog vidi.

STANISLAV: Ha. Šta pričaš, neću ja da zanemim opet.

LJUBICA: Čuo si da su radnici odlazili izbezumljeni nakon mesečine provedene sa mojom majkom. I tvoj braca je. Tvoj braca bio

pesnik, stalno joj urezivao strofe u trouglastom obliku. Satanista. I spomenik mu trouglast, što! Pojela je Ljubica donji ugao trougla, pojela ga ko kolač!

STANISLAV: Kakve veze imam s tim!

LJUBICA: Kažu ljudi da ne možeš pobeći od svog porodičnog prokletstva.

STANISLAV: Misliš da mi je u genima da poludim? Ma šališ se. Ja sam sad prvi put u životu srećan. Vidiš li ovu mesečinu kako je divna. U mladosti sam mesečario nekoliko puta, rekao mi je otac. Znam da je i otac bio sa tvojom majkom, bludničili su, šta ću ja, nisam kriv. Ne možeš me prevariti. Ja samo nisam spavao tri dana i ovu treću noć, a inače sam sasvim zdrav. Načuo sam tajnu ovog našeg mesta, na kojim pričama je stvoreno, ko trenutno kontroliše celu situaciju. Tačnije, našao sam spis u podzemlju, uklesan u crkvici. Zato sam ućutao. Ali svima ću sad da kažem istinu.

Ljubica je otišla u međuvremenu.

STANISLAV: Bože, jesam li imao priviđenje sad. Znao sam da ta mala i ne postoji. Kako je ostarila u sekundi. Moraš da se naspavaš, Svetislave. Ne, ja sam Stanislav, brat mi je Svetislav. Uh, braco...

Odlazi zagledan u nešto u daljini za čim ide. Mumla. Ljubica se vraća, mlada je i nije seda. Vuče maleni čamacsa jedne strane na drugu i u nju stavlja otrcane prtljage i odeću.

LJUBICA: Videla sam danas: čovek se napio, prilegao u sanduk da se odmori i sahraniše ga živog. Pa ga potom izvadiše, kad su čuli

da lupa flašom iz zemlje. A on – živ! Nije ga čestito ni san uhvatio. Ljudi se oduševili, misle da je vaskrsao, Bože moj. Postaviše ga za novog upravnika. Doživotno, vikali su. Osvetiću se svima... Doživotno... Života, čuješ li me? Šššš, tu si leptiriću! Tvoje dete ću da rodim. Detetu ću reći istinu. Tebi nisam smela. Nisam znala kako da ti se približim, morala samda se šunjam oko tebe dok si bdeo noću, skupljao inspiraciju. Reći ću detetu da su tvoje pesme u stvari moje reči koje sam ti šaputala noću dok si pričao sa mrtvima i mislio da si sam.. Nikad mi nisi verovao. Mislio si da ti nestvarna muza šapuće stihove, a tvoje je samo da zapišuješ. Pesnici, lažovi! Nisam smela da ti priznam tu opaku igru, razočarao bi se u sebe i svoje umeće pisanja. Ostavljam reči u amanet, šta će meni pesništvo! Ali detetu ću da kažem... Ljubica će tek da prkosistvarnosti. Proričem tvoje novo rađanje, budućí poeto, oče našeg deteta! Naći ću te ponovo u vodi, nahodče moje, naći ću te u utrobi opet. (*gura čamac i odlazi*)

KRAJ

IZ ZEMLJINE UTROBE

ŽERMINAL (Arandel)

Rovarim podzemnim blagom,
blaženim otrovnim nadanjima.
Pratim pobratima rudara
pogledom ugljenisanog stakla;
sićušni snovi postaju sveti kao molitva
– iz dubine hodnika, pojavljuju se,
i umiru bez boje i vokala.

Dete koje maltretira drugove
postaće vlasnik mojih ruku
natopljenih u uranijum,
u pluća zemlje što je vadim;
i katran koji sipam u svoje grlo
zacrneće se nebom u vidu pesme
koja će pohoditi na želudac grada,
da ga razori do temelja.

Slušaću svoju pesmu kako grmi
u maršu iznad ove jazbine
dok ležim sam na crnom kamenu
i čekam svoju presudu.

Prodaću himnu za kamen
bez svog znanja.

Tanke su slobode niti,
a vrtlozi su vetroviti, nezasiti.

U ponore porazne
i liftove porozne,
hodamo po rasutom semenu
mašte ničije.

ORFEJ (Kosta)

Svet se plašio Orfejeve svirke.
Radali smo se zaljubljeno sa njom
– slušajući vetar
kako kroz svirčevu kožu svira.
Njegovo telo je muzika,
drugačija virtuoznost
nije ni u budućoj montaži moguća.
Koristio sam priliku da se
takvoj destrukciji naslađujem.

Svet je odbacivao Orfejevu liru
a ona je, razumno i s ciljem
spoticalamodernešiparice.
I naterala je zmiju
da zavodnim plesom
i večnim poljupcem
probudi Euridiku u smrt.

Plodno zemljište čini plodnijim.

Pesnici i bogovi su prežalili Orfejevu svirku,
kad su posejali svoja
polja slobode.

HAZARI (Stanislav)

Jutros sam plesao među Hazarima.

Snovi me love.

Jedna žena me je gledala
plavim okom, stajala je kao
devojčica prosede kose.

Spustiše se religije na moje
pticama obojene grudi
– progonile su me tuđe, nikakve –
nosile me do neba,
ko kralja...
ko nemog bogalja.

Osveštani su tvoji koraci, Ateh:
noćni, bolesni, bezvremeni.
Moji, drhtavi te potkačivali
da mi se ponovo ne osvetiš.

Snovi su me šamarali,
u snu, dok nisam bio sam.
Nikad nisam bio sam.

Lovci na svetlosti.
Lovci na ružičaste magle.

Oznojena žudnja
spevaše nam krikove,
našeg detinjstva, spokojne,
u porodičnoj kući,
između braće i očeva,
opomena je plamtela,
osveta iz prošlosti je zaključala.
Zbaciće opet sve na moja pleća.

Uspavanosti,
pređi preko prošlosti
i prokuni je,
da je ne bude!
Sad moram loviti
na konjima svetaca
u nestvarnosti imena
kojeg izgovorim.

(Života) MESEČINA (Ljubica)

Nebo za tobom
vuče ti rukave;
nebo nad tobom
skida ti kapu;
nebo ispred tebe
sužava ti prolaz;
nebo pod tobom
pusti te da propadneš.

— Kovrdžava tvoja sudbina.
U susret, čujem, nebu ideš,
farbaš ograde kraj puta.
Tužnom sudbinom nazivaš se,
nemoj da si proklet,
takvi ne propadaju u rajsku zoru.

Vatra iznad tebe, na krstu,
prži ti vene, cepa kožu pošteno;
vatra ispod tebe – da joj zgaziš seme,
na mrtvo postojanje ukrotiš;
vatra u tebi ljubavlju te sanja.
Kako valjanih vatri bude...
Da mi je jedna vatra da uđe u mene,
da mi dželat ne bude.

— Rekla mi je tvoja senka iz ogledala
da si se kupao u pšenici.
Držao si lavor radnicima dok peru ruke.
Satima si mogao pšenica bazen da ti je.
Krotitelj zmija snovima si!
Šapnuli mi Hazari – i jednooki mi je namignuo –
kaže, pšenica te odojila i odgojila.
Neka vršaj bude poklon tvojim bogovima,
a tvoje telo je uništilo sterilnost u korenu.

Zemlja u tvojim ustima, prežimaš je,
teška hrana, crnica;
zemlja u plućima – živiš kad ne dišeš.
Pepelom sam grudi solio.
Zemlja na kojoj ležim, hladna je
– kamenje je udobnije.
Lezi na kamenje, toplo je kamenje.
Zemlja je suva.

— Kosaču crvene trave, kosaču nemirni!
Oštricom si zmije krotio dok su se presvlačile
– prevarant po božanskim crtama Odiseja.
Snovi te jačim čine samo dok sanjaš.
Jastuk nad pokrivačem, ti u pokrivaču,
ušuškan si dok se oblačiš,
a nikog da te kosom oštrom rashladi,
krvlju toplom, vatrom teškom.

Voda u tebi – naučila te da letiš;
voda nad tobom – uči te da se skloniš,
da pobegneš od smrti;
voda ispod tebe – željna razgovora;
voda ispod tebe – »Pusta zemlja«.

— Ogledalo ti je omiljeni prijatelj,
nikog ne voliš, a njega najmanje.
Polupaš ga, pa tražiš oči
u komadićima rasekotine,
ne ogledavši se izjutra nikad,
a jutro je dete što ti donosi obrok.
Čujem nećeš da se maneš Sibile svoje,
čujem da kažu da kažeš da si za nju takav stvoren.

Ljubav u mesečini – mesečina u tebi;
mesečina pored tebe – ljubavnica živa;
mesečina u tebi – ljubav istinska;
mesečina na tebi – savršenstvo i nadbiće;
mesečina mesečine
senke savršene.

ŠUMA (Života)

U kori drveta rodi me, Šumo.
Tebi pripada moja ljubav i razvratnost vere.
Šumska majko zavedi me u snegu,
sipaj mi prah pretkovog leda u meso.
Zalij me susnežicom do iznemoglosti
da blistam kao trijumfalna smrt viteza
koji je umro za ropstvo kćeri i sinova.

Za potlačene grane vezuj mi krvave prste,
za mesečinu mi okalemi jutro.
Vilo u gori prereži mi vene ljupkim ugrizima,
volim te zlobnu, punu darova.
Proždiri organe kao harmonijsku kompoziciju,
vetra i smrznutih suza,
i pesme gladnih vukova i dečijeg samorađanja.

Vidrdžine majčinskih neuspeha,
kopiladi kurvi udovica,
bogomoljikina tužaljko
razapeta nad sopstvenim lapotom,
sinovi umrlih izdajnika,
kćeri sa prodanog Lezbosa,

istopite svoju krv u zlato,
karijatide prolaznosti, umrla večnosti.

Lovci siromasi
što prstenje skidate umrlicama,
hranite decu psećim krznom
i glogovim oštricama,
čeličite jetre i izmete novorođenčadi.
Ženu slažite da volite zimu.

Pahuljo, oplodi mi ljubavnicu,
načini je isposnicom i kurvom
u istom trenu,
da pomisli na svet,
da nije beznačajan kao moje oči;
da joj se dete srećno izgubi,
Šuma ukrsti i ženu zaluta,
do mog ogoljenog stabla,
blagoslovenog erekcijom.

OKO SVETIONIKA – *TEST INTROSPEKCIJE* (Života)

San čuven
i od jutra čuvan,
i srebro iznad svetionika
kamene piramide.
Takvog sam stub ponosa izgradio
– sablasnog i mističnog.
Branim ga jašuci vukove,
jer je istina u svetosti moje podsvesti.

Zgažen čovek
pored trotoara
reši *putem svojim*
otkotrljati se,
ka prirodi koja
živi utrnutu u beskraju.
I šuma blista,
kiša blista
i kisnem,
jer volim,
a ne zato što pada kiša.

Sunce drema

iznad svetionika,
srebri se.
Prsten vernosti mi je ispao,
negde ispod lišća u
kojem sanjam da sam ja.

Ptica prelazi preko Sunca,
i letom crta tebe...
dodirnuo bih je
da jezero ne bukta
ispod mene i u meni.
Sretoše me sirene
i pevaju mi pesme.

lepo je,
ali neću da umrem
pre Sunca dok ne zaspi.
Reče mi sirena
»Moraš večeras da umreš
ili će ona koju voliš umreti,
nema mesta za dvoje u čamcu bega«.
Kaže, kasno je
dozivati sad nebesa
i kažu da one nisu zlatne,

da ne ispunjavaju želje
i da ovo nije bajka
koju sam čitao.

Zavezah sebe u lance oštре
i hranu ptici pridadoh na dar,
Ta ptica nije lešinar,
i plava je vizantijsko,
i odozgor vidi četvrti element,
i hrani se njime,
i zato je tako plava.
Snažan je glasnik prirode,
ali će mi meso isčupati
kao što čupa krvlju
okupan četvrti element...
neka čupa dok god
ume da crta i leti.

I zari mi kljun u meso
iz kog istekoše sve moje
boje i pomešашe se sa
njenim od krvi usijanim kljunom.

Ispred kuće od drveta
tužnom hukom

viteška se šuma diže.
Umesto drveća, ustadoše
vitezovi, sa kopljima
od svojih grana
te napadoše stablo moje.
Zašto, šumo,
lepoto, brigo moja
zašto rušiš stabla
doma moga?

Prođe nemi čovek
iz komšiluka, bez doma,
i promumla priču
što prepoznah.
Donese mi drvenu čašu vode
i kaže da zalijem telo
i vetar će oboriti
sitne grane.

Spustih se do škrinje stare.
Preslikajući sebe na nju,
strgoh lance, škrinju polupah...
zablistaše
tvoji c r t e ž i
radovi,

s e n k e,
prstenje,
o č i.
Ništa moje.

U domu se umih
– rasprsnuh jezero
ispod krova i otvori se
nebo.
i pojavi se ptica
i nacрта me kljunom svojim
i nacрта me krvlju mojom.

Sirene su zapevale
u horu
pesme o tvojim crtežima,
senkama,
očima,
o meni.

Bila je ponovo
moja šuma
u kojoj sam jednom
zamislilo da sam ja.

Svetionik dodirnu vrhom nebo
i sunce mi se približi
i zajedno nas uspava.
Ja sam samo nemi posmatrač.

RATOVI I RUŽE (Svetislav Ljubićinoj majci)

Presvukla si se ispred ratnika
u haljinu od zemlje.

Kaljuga.
Urezala si na levoj butini
sliku cveta kojeg zamišljaš.
Ratnik hoće tebe
– jebe mu se za cvet;
iskopao bi celo selo
da te голу ima;
butinu bi rastrgao samo da te ima...
svet za koji on ne mari.

Uzmeš mač
i zabodeš mu ga u srce;
miran je
– vitez prvog reda beše;
požudno te gleda i na samrti,
i nestaje
u bljesak otrovane pesme
u vrisak nečujan,
unutar tebe.

Zapalio sam veliki oganj,
mahnuo ti Hermesovim amanetom;
video sam smrt viteza
sažaljujem ga,
i njegovu decu što će se roditi
i onu što se neće roditi.
Osuđujem te.
Ubico rođena!

Odluka

A gde su naša deca?
Hoće li doći kad
se popneš na moj krvav oganj
i zaplešeš na njemu?
ćutiš mi da ćeš doći sutra.

Iščekivanje

Dodi, presvuci se u ruže,
takvu sam te u vatri prorokovao.
Oprezan sam,
jer ja nisam vitez
o kakvom se sanjalo.

Ruže na haljini
su iscrtale sve naše ratove,
zvezdom sam te u jednom pogodio;
plakala si u sledećem;
držao sam te u zubima
i bacio u polje kosača;
šamarala si me u narednom
zbog ukradenih sličica iz detinjstva,
ratovi ruža, nezasпали od trnja.

Haljina je proročica
i u njoj vidim celokupnu
istoriju čovečanstva;
istorija staje svega u parče odeće,
ostaviću je mom bratu da je tumači.
Imali smo isti san
kao buduća novorođenčad.

Nada

Ogledalo sa mača
te progonilo
kao što voda progoni
onog koji uskoro umire.
Mač je voda.

Položio sam ga
u tvoje besmrtno srce.

A.
Greh.
Za oboje
Nasmejana,
zagrlila si mi um.
i pokrila me ružama;
ostalo je dovoljno mesta
među demonima **prošlosti...**

U SVOM TUĐEM KREKETU (Stanislav)

Pospani galop grči čula.
Jurcaju zveri mislima ka zaboravu.
Iz nesanice izvire i nestaje kula
u koju su zazidani snovi predaka.

Nad mesečarem krvi lapot.
On stoji na krevetu
na kom se duše mešaju
i kuju njegovu lucidnost.

Topli su zalogaji priča
o kovačima i grnčarima;
Nekad je trudna žena pomilovala
dete po prvi put u postelji.

Sve vidi, a ništa ne razume.
Čemu ptice u grudima,
kljunovi su umrljani mlekom
koje je čekalo na svoje mladunče.

Zašto je sada na prepad žensko.
Tužni dvopolni Tiresija – prorok,

a nesvestan je i sadašnjosti.
San je stvorio solipsistu.

Ovde su spavali i bogovi.
Starački smrad, detetov urin
i krv devica – tri životne granice
između svetog i profanog.

Jutro. Slobodom se zove,
ponovo imaš samo sebe.
U pogledu kroz ogledalo
slutiš da nisi sam.

IZ ULIČNE PRAŠINE

ARIJADNIN BICIKL (Života i Ljubica)

Prebaci šal preko ramena.
Na zavejanom obrazu je suza.
Suza se ne prepoznaje.

Umij se na drugom potoku,
sve što te jede tu je,
soba pored je toplija.

Zamisao kao pijani ogrtači poletna je.
E ako su je ispile žedne hijene
i otrove neka su prenele!

„Što ti imaš srce ko more?
Jesi li bolestan?
Ponudi mi da ga ispijem,
ne sebiči se.
Dođi da mi vidiš žed!«

Tražim klupko i bicikl,
namiguju mi Minotaurove zveri
da je kod tebe.
Srce ne dam, ne može.

»Ti čuješ kako vetrom krve
lomljive verandetvoje,
nisi mi se naspavao momče...«

*Ona ne vidi da svetli kao jezerca umorna;
ne mrači šumu i zoru što te vedre.*

»Hoću more tvoje,
moje sam isušila!«

Slano je i hladno je,
šta će ti, ni meni ne treba.

Škrinju sam otvorio,
iscepao svoje rukotvorine.
Isto nećeš da uradiš.
Ako je potok srebrniji
od snega kojeg nikad nismo videli;
ako je soba topla kao srce u konja,
talas ti zalud šaljem.

»More je meni majka,
ono kao da me je rodilo i dojilo

na pozornici od talasa.
More mi je majka.«

Svetliš kao jezerca umorna.

Bicikl mi provozaj,
radostan ću biti
ne sviraj, zvono ne radi,
ćuću i bez zvona.

»Vozaćeš me na korpici.
Volim korpicu, ne volim šipku,
nisam volela ni da plešem na njoj.
Jezero bistro hrabri me!
A ako odeš,
ohladićeš mi postelje,
veliki si čovek...
Volim kad mi je toplo ovde,
umornoj«.

SNOVI SLEPIH PUTNIKA (Miodrag)

Četvoro mačića
podele gutljaj mleka.
Jedno je slepo, umiljato.
U kaput ih sve spakujem,
nosim ih na grudima
dok prtinu telom oslikavam.
Jedno umiljato...
progledaće, kažem mu,
ono klimne glavom.

Jedu vruću poparu:
jedno slabo nanjuši,
zima mirise saseće.
Pojedu troje mačića četiri obroka,
jedno umiljato cvili
– mjaukaće kad nauči da mjauče,
progledaće kad nauči da gleda;
ostale su site,
nesažvakano spuste ispred gladnog.

Spavaju zajedno jedni uz druge,
kaput im ostavim da se ugreju

– napustim ih kao drolja
u žeđi za razvratnim knjigama.

Četvoro je mačića
krenulo slepom ulicom;
jedno je progledalo kroz mrak
i na trenutak pomislilo
da čulo vida postoji.

NASILJE NAD DECOM (Kosta)

Deca despota
vrište ispod stola;
deca despoti
ujedaju nogaru;
deci despotskoj
roditelji pljunu u šaku
– donose im kolače
od pruta brezinog
kojim je šiban Spasitelj;
hrane im obraze –
šamar vruć kao svež barut.

Misle deca despotova:
dete sam despota...
da li ću ikad pisati knjigu
o porodičnom nasilju;
razmišljaju despota deca...
da li ću nekad da uberem prut
koji je govorio više od Ničea;
da li ću ikad ubrati prut

koji je živeo da čeka
mene,
da ga uberem,
i pljune mi u obraz.

BUĐENJE MUZE (Života i Nadica)

Prosvetlela od zapljuslog neba
– devojčica ušarenela korake;
ljubi zemlju stopalima kao kćerku da je rodila,
pored mene u otežanim od vode haljinama.
Pustinju pozove kroz pepeo osmeha.
Filozof jedan ju je prorekao;
dva slikara su se zbog nje pesničila;
safari u Africi je oslikao poljupcem,
a ja sam ljubomoran.

Daleki su kontinenti koje sanjaš!
Danju mene zamišljaj!
Natopljeni su mi džepovi blatom,
Pluća sviraju astmatičnu uvertiru.
Sanjaj mene, suzdržanog bludnika,
kako te posmatram голу.

Ne mari njena žeđ,
– smeška mi se u jetru.
Volim da ispijam tvoje čekanje.
Najlepša sam ovde za tebe.

*Ne štípaj ljubomoru za poroselu travu,
 Ne štípaj je za nos, ne, ne voli,
 jer ću opet da te lažem kad se vratim
 da nisam sa drugima ljubila mesečinu.*

Volela je i devojčice
 na pokipelim tepisima
 – sve su lepe i drage po pričama bile.
 Ljubila se sa Arapkinjom
 – feredžu joj zalivala krvavim ugrzima;
 rekla mi je da bi i mene tu zamislila.
 Crnci je ljube u obraz,
 Azijati je štipkaju za obraz.
 Ona, plamena u svetlu stranaca,
 u gorama nasićena mlečnom zorom što je grli.

*Dodi da me ljubiš u obraz svu noć;
 kratke su ti reči, misli su ti iscepkane;
 pođi sa mnom preko mora
 da ljubimo tuđu ženu na talasu;
 misli na mene kad sam daleko
 dok noću lomiš rebra nejakijim od mene;
 srdit si! Ne, ti nisi Ahilej
 i ja nisam tvoja robinja.*

Pokosim žudnje uz treptaje neblage;
panterovi skokovi me na njene podsećaju
– laka meta, sitna ptica bez krila i glasa.
Uh, ja mislim na nju
i dok pored mene šeta
bosa van svih prehlada.

Nesasušena i vlažna ležeš na mene
– paganskog srca nudiš mi zalogaje.
Zamišljam je i kad se
u njenoj plodnoj vatri kupam
i na njenoj butini počivam.

Pustili su me konji Peruna
da je munjom dozovem,
sad dok spava pored neke oskoruše.
Kaže ravnodušni pesnik
da je ne budim dok
grli muzu nečije mladosti,
na drugom kraju sveta,
ispod drugog sunca plavog.
Evociraćeš je uspešno i ti,
kad prestane da te primećuje.

GODIVINA GOZBA (Nadica i Ljubica u pretapanju glasova)

Ponudi me na večernjoj gozbi,
gostima me raskomadaj,
zlobnu me učutkaj
da živim u njihovim utrobama.

Rodi me u kostima device,
uzjahaću gola na kobili
bez krvi među nogama
i bez kobiljeg mleka u zubima.

Venčaj me sa svim meštanina,
neću slepe voajere pokraj prozora;
na svadbi ću kao dete pevati
o svim njihovim požudama.

Umri me u jaslama
gde se budim prkosna;
proričem sadašnjost kao šamanka;
napoji me pesmom predaka.

KOST I KOŽA (Života)

Napraviću bicikl
sa točkovima od svoje kože;
i jedan čamac
čvrst, od kostiju.

Vući ću čamac biciklom,
staviću bicikl u čamac.

Zaleteću se u beskonačnost,
da je pitam da li
joj se sviđaju moji radovi
Voziću se po njenoj utrobi
dok ne kaže da, moram, dalje.

Napraviću
da pođem,
da nestanem,
da ne stanem,
i ne vratim se,

kada padnem.

MALI ČOVEK (Arandel)

Gorušo, osvetnice, lepršice, droljo!
Nespremnosti, plodnosti, umrušo!
Čovekoljubac odgriznu nokte halapljive.
Rogobat dostojanstva lumpuje čergarstvom.

U obredne zore žrtve su razvlačene
na uličnoj pozornici željnoj publike.
Šibali su starlete i konjušarke ostrugama,
trnjem čupali krvave nežnosti,
kupala je crne ježeve,
nesnalažljive, u crveno,
bodežima je krv nekadašnja pročišćena,
konju mrskost
i nepoverenje jahačice načinila.

Razapete sinove na krstu
portretisali slikari, vajari ulepšavali
crte zgroženog lica, prste umirili.
Kultovi, ponos, herojstva, tradicija!
Začinjeni masakriranjima gladne dece.
Potomci – čuvari obnavljaju ciklus gordosti,
u vodi, u utrobi, u mesu, u kostima!

Žedni putovanja kroz vreme, da pomirišu
posejana polja poslednjih izumrlih životinja,
ubijenih pesnika buntovnika.

Sterilno pozorje budi
usnulu Helenu u krevetu buržujskog sina,
ušuškanu Elektru iz mita
baca na prašnjavi ćorsokak,
droljastog Edipa šamaraju nacije,
sterilnost da ukrote.
zmija Evu obljubljuje pred Adamovim ušima,
sve je ljudsko!

Lopatari, secikese, isposnice, čorbari;
nauko, tugo, elitizmi prosjačenja,
posoljenih rebara klanjate se institucijama,
ljubite im kiše opušaka, ludostinje!
Revolucija vas sanja svako večer,
prodana kurva ostavila vas je otkrivene.
Žudnje i nagoni prevrnuli krevete.
A nevini ste i pokunjeni pred vladarima,
prodanim kurvama koje su izdale kurvinstvo.

Rušitelji mostova ruše granice,
sve je jednako!

Imenuješ gospodara oklopnog lica,
kornjačo, stara, spora, senilna, zalutala.
Hraniš se tuđim autoritetom,
ponosan, autoritativan,
besediš detetu junačku izdaju,
viteže mostova, deponija i baruta.

Rosuljo, zemljo, plodi,
rodi maglu i mesečinu,
zamuti portret, pa obasjaj,
obgrli i lutaj,
planeticu okalemi morima bez vremena
koja putuju bez tebe,
čovečino neprimetna.

ZAŠTO BESKUĆNIK NEĆE DA UMRE (Života)

Moj otac, aristokrata
bacio je osrednju kutiju
za već mašinu u ovaj kontejner,
u koju sebe zdušno bacih.
Kutija – moj dom:
na jednom zidu lik Jesenjina,
preko puta Aleksis Teksas
– sklad poezije i nagona;
Na trećem nju crtam zubima i noktima.
Curo, mene pogledaj!
Zamisli me neiscepanog
i da ne mirišem na lepak.
Ispod ovog najlona krije se čista estetika,
ispod ove kože toplo je srce ko u konja.
Zašto ne proveriš, gde ti je radoznalost?
Kisnem ovde da me primetiš:
noge su mi mokre za tebe,
džepovi mi puni peska,
tesne su mi pantalone zbog tebe,
i gaće – manje mesta imam u kutiji
sam sa sobom zbog tebe.

Kad mi već skraćuješ prostor u domu,
dodi u moju kutiju
da i on nađe svoju kutiju za mašinicu za brijanje
ili nešto veće – čista poezija.
Jednom mi je spustila dinar
u tanjir supe
Toplog sam ga progutao,
posle sam ga izvadio iz utrobe
Čuvam ga kao souvenir.
Kaže mi pesnik, komšija preko puta:
Ne možeš ti nju da imaš.
Ona ima oca, majku, ima strinu u Frankfurtu,
ima ne ove naše mačke i ne ove naše pse,
njen pas nikad nije pokisnuo,
tvoja kuća njenom psu ne bi bila ništa posebno...
Ona Ima čak i papagaja!
Okani me se, pesniče!
Tebi kad izgori kuća,
izgoreće i svaka reč koju si napisao na njoj!
Ti si pesnik, jer ne možeš ništa da zapamtiš,
pa moraš da zapisuješ.
To može svako, pesniče.
Moja devojčica vraća se poletna
kao da je tuđu ženu na talasu ljubila.
Kaže da joj smeta slika na zidu sleva,

kaže da nema nje sve bi bilo u redu
i ona bi me ovakvog nikakvog zagrlila.
Odjurila je tvrdeći kako je država kinji,
kako mora da plati abnormalno veliki račun za struju,
kako mene baš briga jer ja nemam te obaveze.
Patetična.
Sam sam, na samrti.
Lepak su mi pluća.
Da sam se nekad pitao za državu
Ili da sam se pitao za kontejner,
bio bih snažniji i od Sandokana!
Svet je ništa,
život nerevolucija.
Ne želim mreti,
ali sanduk trista evra!
i smrt je predodgovornost.
Kako će me psi i mačići ispratiti?
Rođeni sam Pravoslavac,
lep sam i mom telu
ne trune se u smeću.
Razum kad se izgubi nebitno je:
bacite me u Gang, kremirajte me
u srcu pravoslavlja,
skupiću novac za šibice bar.

Sanduk trista evra...
Štrudle za moje goste,
usta da im se zapuše
sveštenik kad zapeva...
nije ti ništa...
keso lepka, razgradi se
u mom telu hiljadu godina.

KRV PIJEM (Života)

Ja sam te pio
ja sam te grizao,
lupao, pa sastavljao,
pa ti srću večerao.

Zašto me ne pokaješ
i srušiš me na tvoja stopala
i vežeš me za belu zoru u mleku
iz koje se prvopožudno umivaš?
I pričaš mi kako voliš moje mleko.

Ja sam ti mleko.
ja sam ti zora.
Pusti me da se
prospem po licu tvom
i šapućem ti
onako lepo,
kao u filmovima što sam gledao
što nikad ne šaputah tako
jeb'o me pas!

Da ti šapnem bar cvrkut ptice
ili riku jelena,
nisam te voleo kako treba!

RADNIKU NIJE PO VOLJI (Policajac)

Opet kišno proleće
jebem li ti stoleće;
a kako je prošlog lilo
sav kukuruz potopilo.
Beše pre tri strašna žega
sunce spržilo vazduh
– jebem ja i njega,
oštetilo mi njuh;
zima šmirgla uzdahe
ubila mi orahe
orah šupalj ko i život
jeb'o sam mu ljusku milo;
prošle bila blaga zima
utek'o sam vukovima
a i to me nije spaslo –
dete mi je poraslo.
Treba.

PESNIKINJ BLUD (Života Ljubici)

Mokre ulice
na čarapama crne prolaznice;
pijani hod
načini prljavi ples;
posmatra iskru u mraku
– sanja nas dvoje –
posmatra ništa u mraku.

Bludnice, ne sanjaj me polugola!
Pokrij se lišćem i svanuće,
hoće kad ti kažem;
ne znaš ti ništa o vremenu,
takmičenje u školi nisi nijedno osvojila.

Cepa svoje butine
zarivajući nokte u njih
– cipele od krvi;
zubima grize beton – čuje moje prekore.
Viče kako mrzi ekspresioniste;
kako ne želi više da se porađa
ostavljajući decu po pasažima.

Pesnikinjo, bludnice,
sutra kad me vidiš u prolazu
šapni s kim si ljubav vodila
i gde tvoje reči
znam da isprosim.

MEMENTO NE MORI (Ljubica)

Kad hodam unazad
svaki korak robuje iste poglede.
Moj san meri se širinom borovog puta,
sa slobodom ptice što ne leti ka zemlji,
Memento zarobljava memento.
Memento zaboravlja.

Praznik mi je kad protrčim
za mirisom ubijenih pesnika,
sakrivajući se u polja pelina.
Sa njihovom smrću održavamo
lutajući cilj u rukama.

Moja lenjost udara me
gvozdenim krampom po sećanjima;
ta sećanja su budućnost i prošlost –
sada ću o njima razmišljati.

Zaboravljam da računam vreme
i borim se za dvojku iz matematike
koju nikad nisam dobiti.

Prošlosti moja,
Budućnosti nikada nije bilo.
A ni tebe neće,
Sadašnjosti.

KLUPKO (Ljubica)

Ceo svet u klupko
– odmotava se iz lavirinta.
Mačka se igra sa njim.
Ti i ja u klupko
– grebe ga mačka noktima,
ne zanima je postanak sveta,
Interesuju je memorije
na društvenim mrežama..

Ceo život u jedan klupko
. ponekad ga ponesem u zubima.
Legneš u klupko,
u kofer ga sa tobom spakujem.

Zaboravim ulicu na stanici
– ti me opsuješ,
kažeš da te ne volim,
kažeš da za bolje i nisam.

Vučem ga za tobom
– neće da se pokida

kao prsluk u divlje žene što nas gleda,
zašto nikad nisam imala takve grudi?

Crta krivudave šarene puteve.
Ti i ja na krajevima mašemo...
u stvari, ja tebi mašem,
a ti mi pretiš prstom.

Neka se deca igraju
sa njim umesto sa lastišom,
neka ga deca preskaču
i padaju u blato preko njega.
Neka...
kad ne zna da se umota
kao beskućnik:
legne na klupu
zazviždi uspavanku
zagrli ga
i zaspi
u svoju loptu.

KAMEN (Ljubica)

Grizeš neba,
jastuk čeka,
sanjaš vatrom
reka mleka.
Biber u vinu,
pogača od crepa.
Grla konja su
grla vetra,
jeseni zadah
jastuk drema.
Košuljice zmiji,
a more nedrima
jastuk ptica.
Kamen hleba!
Boginja magle
večera pomračenja,
kaput na travi
jastuk stena.
San iznutra
orgazam pesma,
kamen večan.

DEVOJČICE (Kosta)

Cveće u očima,
u očima, u očima.

Trgovi za male devojčice
razdvajaju nam dvorišta.
Vrište devojčice.
Vrište u nama.
Između nas.
Jedna se grize za ruku.

Na tvojim rukama,
na tvojim rukama
rasipa se pustinja,
raspe se pustinja.

Kroz nedoglede šaraju
tvoji krici noktima,
iz dubine devojčice
što sanjala je drugu tebe.

Nadaš se odrastanju
kroz isprljane dvorove,

sa senkom u kolenima.
Razbijaš taj mali svet.
Ne voliš se kao nekada.
Ne voliš kao nekada.

Pođeš na prašnjave ulice
bez koraka, bez koraka.

POBEDA (Arandel)

Prati osvrte,
ostavljaj poglede,
pogledaj noževe
i broj pobeде.

Ne gledaj toliki kosmos sitnim stopama,
ne slušaj ga ništavnim očima.

Mlečni asfalt je
klimava pruga.
Mračni karavan
mu se ruga.

Brezovita si i sočna, sveža, planeto!
Najstrastvenija – na izmaku strasti.
Okovana pruga postaje teža
– smeje se i bludi –
mesečarski će pasti.

Pogledaj noževe. Pogledaj noževe!
Pobeda, pobeda, pobeda!

IZLOŽBA (Nadica)

Na mom štandu nisu pesme ni slike
već izlizane akcije i promocije.
Na mojoj terasi ne vise suveniri,
već grudi kao dva ogledala
svih ušmrkanih prolaznika,
pohotnika za mojim praznim rečima,
mojom lepotom skućenog umora.

O poeziji znam koliko hoću.
Moji štandovi su šizma
za usedelice, kišnica za prosjake,
večernje novosti za matorce i matorke
koji žele da se oseće živima.
Pljunu mi na obraz,
pljunu mi na prag na kojem
bih možda nekad dočekala gosta.
Moji štandovi su lisice za neposlušne,
narkotici potencije za verne,
alkohol promiskuiteta za mladence.

Da sam izlagala svoje portrete,
napojena bih se isplakala,

gaće bih izmokrila od uzbuđene tuge,
na konju mrtvom bih zaspala
i rikom ljubavnice dozivala.
Da sam umetnica priznata.

Mučilišta životinja na filmu
nikad nije bilo,
na ulici jeste,
ljudi se brinu o njima.
Umetnici na štandovima
muče biljke, betoniraju šume
i suše zemljicu.

Izložba pasa mi je draža
od njihovih živih biografija.
Draži mi je pseći izmet od izložbe pasa.

KOŠMAR (Dino)

Tuđi grad, tuđi pogledi, kroz moje,
u sunčev zalazak.
Prepoznajem likove,
ali nikog ne poznajem.
Prepolovljene misli su lednici,
u gužvi gužvam izgubljeni korak.
Nemam ogledalo.
Ogledavam se u odrazima
oka poznatih stranaca
koji su mi ulice okupirali
u naoružanim uniformama,
marširaju ka mojoj kući,
sa željom da mi iskorene prijatelje,
a da ne primetim da je to zajednički dom..
Tražim sat.
Sablasno, na konjima jaše mrak!

Tropski je bio života dan,
borben – skoro ga se i ne sećam.

ULIČAR (Kosta)

Zašto psuješ, obrazovan si čovek – akademik;
zašto loš primer nudiš deci
koju bi trebalo učiti nauci, profesore?
Zaposli se u školi, ali prvo prestani
huliti pogrdnim pridevima,
budi ciničan, uvij pogrdu
u šareni novogodišnji paketić,
samo nemoj omalovažavati jezičku barijeru.

Za lepim vokabularom žude naša pokolenja!
Nijedno krem društvo nije volelo
huligana kao što je Jesenjin;
Bogovi elitizma bi te spakovali
u arhivsku vreću što dalje od očiju deteta;
zašto psuješ kad je toliko lepih reči;
lepih za čuti, ali ne i izgovoriti,
ja to razumem.

Ni na ručku kod staraca
ne govoriš književno.
I ne psuješ kada živce ukrstiš,
na nepravdu samo zalaješ,

ti psuješ iz užitka, dikciju koristiš
u lakrdijske svrhe.
Bićeš kompletan, osrednji pesniče,
kad ti stihovi ne budu drolje,
a strofe jebarnik za dadilje!

Kad izvodiš performanse po kafanama,
pred ljudima dahćeš,
jebeš majku dok gledaš u oči publike;
Sladiš se kada ti se smeju,
moderiraš interaktivnu jebačinu
iako ti stihovi nisu bedom natopljeni.

Mogao bi da budeš kao Ciceron
uz povike političke korektnosti.
Ja bih te na sahranu zvao
da mi besediš, jer znam da ćeš
živeti duže od mene,
takve sise kao ti žive vek i po.
Ali i upokojenom
bi mi bilo neprijatno,
psovao bi me sočno u sanduku,
a ja ne bih mogao da ti odgovorim,
samo bih ležao nepomičan;
prosipao bi krdo nepristojnih epigrama,

a ja bih samo ležao, kao pizda,
to što bi ti radio,
to ne bi bilo društveno prihvatljivo....

Za tebe je ulica, a ne institucija!
Uličar, a ne pesnik...

Beleška o autoru

Nenad Ignjatović

Sadržaj

UKOPNICI

IZ ZEMLJINE UTROBE

ŽERMINAL (Arandel)	
ORFEJ (Kosta)	
HAZARI (Stanislav)	
(Života) MESEČINA (Ljubica)	
ŠUMA (Života)	
OKO SVETIONIKA – <i>TEST INTROSPEKCIJE</i> (Života) ..	
RATOVI I RUŽE (Svetislav Ljubičinoj majci)	
U SVOM TUĐEM KREKETU (Stanislav)	

IZ ULIČNE PRAŠINE

ARIJADNIN BICIKL (Života i Ljubica)	
SNOVI SLEPIH PUTNIKA (Miodrag)	
NASILJE NAD DECOM (Kosta)	
BUĐENJE MUZE (Života i Nadica)	
GODIVINA GOZBA (Nadica i Ljubica...)	
KOST I KOŽA (Života)	
MALI ČOVEK (Arandel)	
ZAŠTO BESKUĆNIK NEĆE DA UMRE (Života)	
KRV PIJEM (Života)	

RADNIKU NIJE PO VOLJI (Policajac)	
PESNIKINJ BLUD (Života Ljubici)	
MEMENTO NE MORI (Ljubica)	
KLUPKO (Ljubica)	
KAMEN (Ljubica).	
DEVOJČICE (Kosta)	
POBEDA (Arandel)	
IZLOŽBA (Nadica).	
KOŠMAR (Dino)	
ULIČAR (Kosta)	
Beleška o autoru.	

Nenad Ignjatović
UKOPNICI

Urednik

Nenad Glišić

Uređivački odbor

Miljurko Vukadinović

Zvonko Karanović

Tehnički urednik

Ivan Arsenijević

Izdavač

Studentski kulturni centar Kragujevac, Radoja Domanovića 12, www.skckg.com

Za izdavača

Ivana Maraš Jovanović

Likovno-grafičko oblikovanje

Vladimir Ranković

Štampa

Epoha, Požega

Tiraž: 300 primeraka

